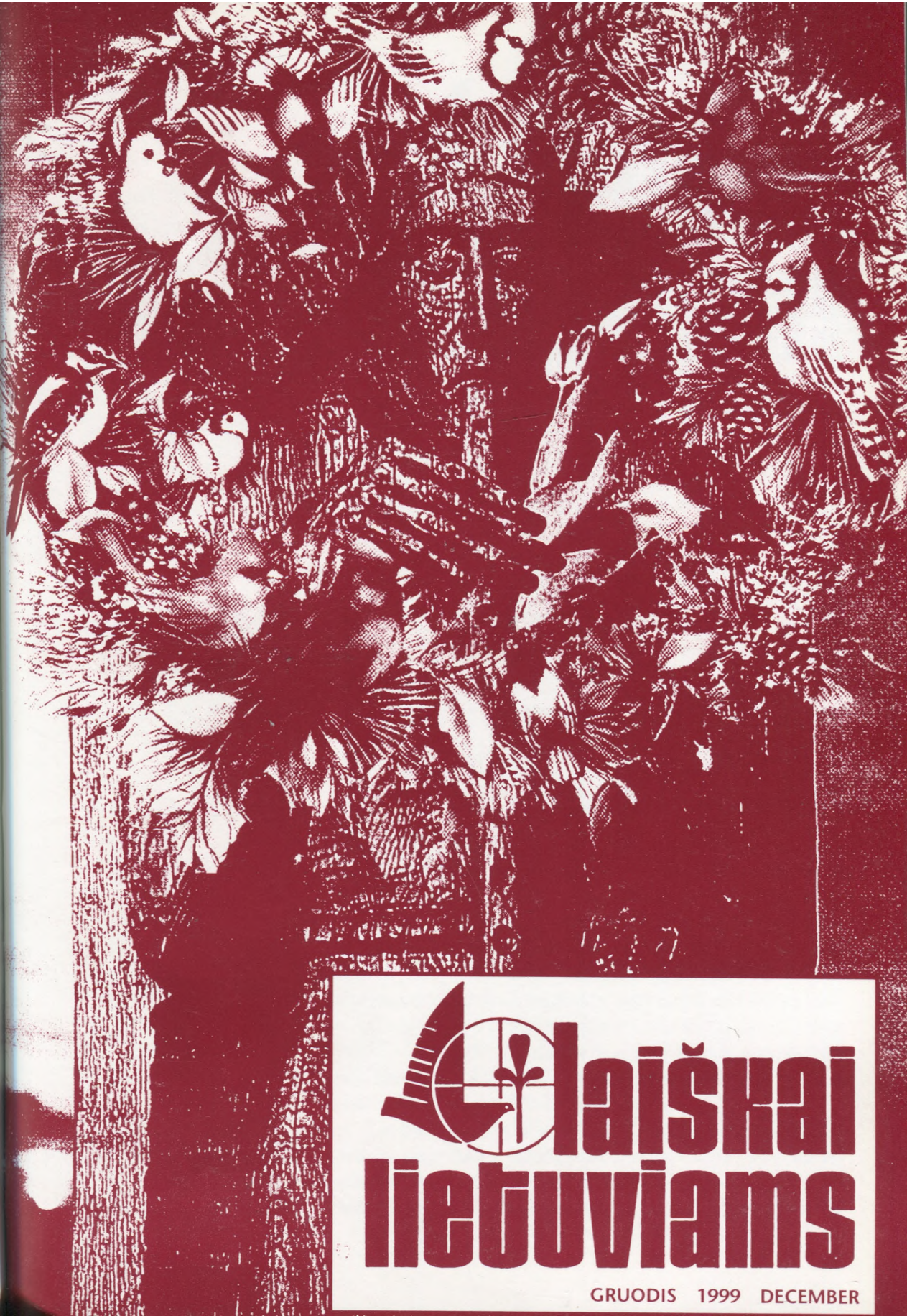

**laiškai
lietuviams**

GRUODIS 1999 DECEMBER

KALĖDOS	361	Ligija Tautkuvienė
ŽMOGAUS IR DIEVO SANTYKIAI	367	Bruno Markaitis SJ
KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS	371	Giedrė Mičiūnienė
KOKS TURI BŪTI INTELIGENTAS	373	Antanas Marčiulaitis
KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJAI - 350 METŲ	377	Aldona Mažeikienė
RELIGIJĄ IR DIEVĄ REIKIA PAŽINTI	379	Ignas Naujokas
MYLĖK SAVO ARTIMĄ	382	Chiara Lubich
KAIP REAGUOTI Į APKALBAS	384	Justė Gregorauskaitė
KALBA	386	Red.
TĖVYNĖJE	387	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	391	Red.
TRUMPAI	252	Juoz. M.
1999 METŲ LAIŠKŲ LIETUVIAMS TURINYS	394	Red.

Šis numeris iliustruotas Vytauto Želionio nuotraukomis iš Kauno jėzuitų gimnazijos jubiliejinių išskilmių.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1999 / GRUODIS - DECEMBER / VOL. L, NO. 12

KALĖDOS

Ligija Tautkuvienė

Niūriausias, tamsiausias metų laikotarpis - adventas (gruodžio mėnesio 22-oji diena - trumpiausias šviesusis paros laikas)- pasibaigia Kūčiomis, Kūčių vakariene. Nuo gruodžio 25-osios dienos saulė vėl ima kopti aukštyrą į dangų. Tai saulės grąža, saulėgrąža, arba dar vadina ma žiemos solisticija. Prasideda naujas metas, kai dienos ilgėja, kai viskas po truputį bunda, nors nuo šalčio dar ir braška tvoros... Tuo metu švenčiame vieną didžiausių metinių žiemos švenčių - Kalėdas. Tą dieną gimė Kūdikėlis Jėzus - Visatos Kūrėjas, nuodėmių atpirkėjas.

Kas būdinga ritualiniams Kūčiams, Kalėdų papročiams? Ritualinis valgymas - Kūčių vakarą ant stalo dvylika maisto patiekalų be riebalų, be mėsos. Ritualinis ugnies deginimas, kaimynų lankymas, susitaikymas su jais, linkėjimas gero.

Skaitytojams, bendradarbiams, rėmėjams ypatingos
Gimusiojo palaimos, žengiantiems į trečiąjį tūkstantmetį!

A. Sutkuvienės nuotr.

Kalbininkas K.Būga yra įrodęs, kad lietuvių protėviai žodį "kūčia" yra pasiskolinę XII amžiuje per slavus iš graikų. Graikiškas žodis "kukkia" turi tą pačią prasmę, kaip ir kūčia. Tai valgis, pagamintas iš aguonų, kviečių, pupų, žirnių ar miežių, pasaldintų bičių medumi. Kūčia - aukos valgis, kurį suvalgo patys aukotojai. Lietuviškas pavadinimas "kūčia" pirmą kartą paminėtas pamokslų rinkinyje "Volfenbiutelio Postile". Jame pasakyta, kad lietuviai buria su kūčiomis, su žirniais, kviečiais, kurie sumaišyti su medumi. O tas būrimas reikalingas tam, kad būtų apsisaugojama nuo velnių ir perkūnų. 1690 metais kunigas Matas Pretorijus gerai pažinojo lietuvių gyvenimą, nes ilgai dirbo lietuvių parapijose. Jis pastebėjo, kad Kūčių vakarą lietuviai į visų gyvulių tvartus pabarsto žirnių ir kviečių, kad geriau veistųsi gyvuliai. Kalėdų dieną eidami į bažnyčią, žmonės pasiima žirnių ir kviečių. Iš bažnyčios sugrįžę, tuos žirnius ir kviečius jie atiduodavo žąsims ir vištomis. Žinoma Lietuvos etnografė Angelė Vyšniauskaitė tiki, jog būtent tai ir rodo, kad žirniai ir kviečiai buvo pagrindinės kūčios sudedamosiomis dalys, o ilgainiui šio ritualinio valgio vardu imta vadinti ir gruodžio 24-oji diena, kada kūčia valgoma.

"Kūčios, kūčia ne šventė, o pasiruošimas Kalėdoms ir išvakarių vakarienei, šventajam vakarui, kada valgoma ritualinis valgis - "kūčia". Sunkių darbų tą dieną nedirbama. Moterys tvarkosi pirkioje, ruošia valgius šventėms. Vyrai parūpina malkų, pašaro gyvuliams, aptvarko kiemą, kūrena pirtį tais šiaudais, per kuriuos buvo nukošti žirniai "kūčiai, apraišioja obelis. Vakarop turi būtinai išsimaudyti, persirengti švariais marškiniais, šventiniais drabužiais" (A. Vyšniauskaitė, *Mūsų metai ir šventės*. Vilnius, 1993, 135 psl.)

"Kalėdos" žinomas žodis slavams, romėnams, graikams, susijęs su romėnų "calare"(iššaukti), "Calendae" (pirmoji mėnesio diena), "kalendoriumi". Dar aiškinama kaip žodžių "kolo" (ratas) ir "Lada"(dievybė) junginys,

kilęs iš daiktavardžio "kaladė". Labai senas, žinomas daugelyje kraštų paprotys buvo trinkos arba kaladės vilkimas per kaimą. Kaimo bernai, ritindami tą kaladę, dainuodavo

"Tabalai, ta-ta-ta,

Judink senus kaulus;

Op-op-op, sudaužk rankų delnus"

ir t.t. Išvilkę tą kaladę galukaimin, sudegindavo.

Seniau Naujieji metai prasidėdavo Kalėdose, tad galima patikėti, kad ši apeiga buvo skirta senųjų metų atsisveikinimui.

Beje, kažin ar visi žinome, kad eglutės jau XVI amžiuje patys pirmieji pradėjo puošti vokiečiai - įvairiais obuoliukais, saldumynais, kepiniais. Vokietijoje pradėta statyti ir dideles egles mugių metu. Jos buvo statomos maždaug nuo 1807 metų. Nuo XVII a. pradžios eglutės pradėjo plisti į Skandinavijos šalis, o jau XIX a. paplito ir per visą pasaulį. Rusijoje eglutės puošti pradėjo anksčiau nei Lietuvoje. Jau XIX a. viduryje vietovėse, kuriose gausiai gyveno vokiečiai, buvo pastebėtas jų puošimas. Deja, šio amžiaus pradžioje Lietuvos kaime eglaičių puošimas nebuvo žinomas. Tik ketvirtame dešimtmetyje eglutę rengdavo miestiečiai ar išradingesni mokyklų mokytojai, kurie, be abejo, buvo girdėję ar žinoję apie tokią tradiciją.

Tai praeities tyrinėjimų dalelė. O kaipgi šventėme Kūčias, šv. Kalėdas mes, gyvendami okupuotoje Lietuvoje? Man šios šventės tai ne tik Jėzaus gimimas, bet ir mūsų šeimos diena, santarvės diena. Vaikystėje, kiek aš save atsimenu, tai dienai mano tėvai ruošdavosi iš anksto įjungdami ir vaikus. Tėtis parveždavo iš miško eglutę, mat dėdė dirbo miškininku, tad ir pasirinkti buvo galima gražesnę. Eglutėmis vėliau, gal tik prieš kokį ketvirtį amžiaus, imta prekiauti valstybinėje prekyboje. Mūsų, vaikų (šeimoje augome dvi seserys), darbas buvo papuošti eglutę. Mano tėtis Adomas Gecevi-

čius - kelintos kartos kaunietis, mokėjo išradin-
gai, galima sakyti iš nieko, padaryti įvairiausių
papuošalų-žaisliukų. Iš išpūsto kiaušinio, pa-
karpius žvilgančius saldinių popieriukus ir iš
jų padarius galvas ir uodegas, išeidavo puikiausi
pasakų paukščiai. Mes mokėjome supinti ma-
žus krepšelius, kuriuos pripildydavome saldaini-
niais. Deja, niekada nedarėme šiaudinukų. Bu-
vome miestiečiai. 1950 metų eglutė buvo
papuošta saldainiukais, įvairiais karolių vėri-
niais, raudonšoniais obuoliukais, paukščiukais,
figūriniiais keptais sausainiukais, raudonomis
žvakutėmis ir vienu kitu, po karo likusiu, vokiš-
ku žvilgančiu žaisliuku. Eglutės viršūnę puoš-
davo angelo figūrėlė.

Mieste rengdavo dideles egles, jas
įvairiai apšviesdami spalvotomis
lempomis, penkiakampėmis žvaigždėmis. Gy-
venome pačiame Kauno miesto centre, ir aš at-
simenu gal apie kokius 1957 ar 1958 metus prie
pat mūsų namų - Daukanto gatvės aikštėje
(anksčiau vadintoje J. Janonio v.) tarp Donelai-
čio ir Putvinskio (buv. S. Nėries) gatvių pradėta
statyti didelė eglė. Iki Kalėdų ji būtinai stovė-
davo be jokių papuošalų ir tik prieš Naujuosius
ją suskubdavo puošti miesto valdžios parėdymu.
Gal apie 1980 metus tokios eglės, kurios buvo
statomos miestų centrinėse vietose, jau buvo
puošiamos ir prieš Kalėdas. Negalėčiau tvirtinti,
jog taip buvo visur.

Dar prieš susėdant prie Kūčių stalo, tėčio
darbas buvo sutrinti aguonas ir sutarkuoti krie-
nus. Kai buvome mažesnės, pareigų turėjome
mažiau, vėliau, paaugus, turėdavome padėti pa-
ruošti įvairiausių valgius. Mama, nuostabiausia
kulinarė ir konditerė (kaip beveik visos Lie-
tuvos moterys), suplanuodavo iš ankso kiek ko-
kių valgių bus ant stalo. Mes, vaikai, visada pa-
tikrindavome, ar tikrai dvylika... Visais laikais
garbiausioje vietoje būdavo padėti kalėdaičiai
(tada juos vadindavo plotkeliais), kuriuos sa-
vaitę iki švento vakaro ar dar anksčiau atnešda-
vo kalėdojantis kunigas su zakristijonu. Labiau-
siai atsimenu Įgulos bažnyčios kleboną, dabar

Panevėžio vyskupą Juožą Preikšą, o ypač baž-
nyčioje per šv. Mišias jo nuostabiai galingai
skambantį balsą.

Jau vakarėjant, mama, sulaukusi pirmo-
sios žvaigždės, jei dangus nebūdavo ap-
siniaukęs, pakviesdavo visus prie stalo. Tėtis
persižegnojęs sukalbėdavo maldą (mes kartu su
juo), paduodavo mamai ir mums atsilaužti kalė-
daitį. Tėtis ir mama tardavo keletą žodžių su
graziais palinkėjimais mums, vaikams, ir vienas
kitam. Visada ant stalo puikuodavosi įvairiausi
grybai, kuriuos rudenį visa šeima, vėliau tėvai
vieni, prigrybaudavome. Būtinai Kūčių valgis
buvo ne tik kūčiukai (anksčiau vadinami šliži-
kais) su aguonų pienu, bet ir raudonų barščių
sriuba su džiovintais grybais, virtiniai su džio-
vintų grybų įdaru, spanguolių kisielius. Be abe-
jo, gal penkių rūšių įvairiausiai paruoštos silkės
(su grybais ir morkomis, su "kailinukais", pa-
gamintais iš burokėlių, obuolių ir dar kažko,
vyniotiniai su svogūnais ir be jų...) bei žuvies
patiekalų. Mišrainės buvo be grietinės ar maje-
nezo. Pasninko valgiai. Tą dieną mes visi pasnin-
kaudavome. Pavalgius Kūčių vakarienę, palikę
ant stalo visus valgius ir būtinai pavožę šaukš-
tus, išeidavome į bažnyčią Piemenėlių šv. Mišių.
Dažniausiai į Įgulos arba Karmelitų. Bažnyčioje
būtinai prisispausdavome prie Prakartėlės. su-
klupę dar kartą pasimelsdavome. Tokį vakarą
bažnyčia visada visais laikais buvo pilna žmo-
nių. Na o dabar, kai sugužėjo ir visi ateistai, ko-
munistai, tai ir tikintiesiems ne visada pakanka
vietos...

Grįžę iš bažnyčios, dar trumpam susėda-
vome prie stalo, atsirasdavo ir keptos mėsos.
Prasidėdavo "Jaučių paslapčių" skaitymas -
klasės draugų mažų raštelių, atvirukų su palin-
kėjimais, ant kiekvieno kurių būdavo užrašas:
"Iki Kūčių - nekišk nagučių". Ar atsimenate
kaip buvo smalsu perskaityti anksčiau ir kaip
tekdavo tą savo smalsumą sutramdyti, nes Kū-
čių paslapties buvo nevalia išduoti... jaunimui
ir vyresniems žmonėms visada smalsu sužinoti
ateitį. Tad visada pasitarnaudavo įvairūs būri-

mai, kuriuos žmonės perduodavo iš kartos į kartą, iš šeimos į šeimą. Ir mūsų šeimoje būrimams būdavo suteikiama magiška reikšmė. Mama, kilusi nuo Aukštaitijos, atsinešė daug to krašto papročių. Vienas jų buvo barstyti grūdais vaikų galvas, tad jei kas nors parūpindavo grūdų

- būtinai užberdavo mums ant galvos - kad protingesnės būtume... Užsigesinę šviesas, degindavome ant lėkštės suglamžytus laikraščius ir, prinešę prie sienos, žvakės šviesoje, stengdavomės įspėti, ką reiškia susidariusios figūros... Paauglės ar į paneles taikančios, burdavome iš kavos tirščių, tirpdėm vašką ir pylėm į stiklinę su vandeniu, po to mėgindamos įspėti, kokios figūros susidarė ir ką jos lems, mėtėm batus per galvą atgal, o po to žiūrėjome, iš kurios pusės jaunikiai atvyks, pasisėmę saują šližikų, skaičiuodavome - poriniai ar ne... Ryte iš po pagalvės traukdavome popierukus su kavalieraičių vardais - myli ar nemyli... Ir dar daug daug visokių būrimų, kuriuos iki šios dienos išlaikėm. Jei ir ne visus, tai didesnę dalį tikrai.

Šv. Kalėdų rytą skubėdavome atsikelti kuo anksčiau, mat po egle Kalėdų senis būdavo atnešęs dovanų. Tokios mažos kuklios dovanėlės. Ir senis būtinai pataikydavo, ko mes labiausiai norėjome. Vėliau, sukūrusios savo šeimas, tomis pasakaitėmis maitinome savo vaikus. Dabar visi tokie protingi, jau nebeliko tos kalėdinės romantikos. Natūralu - užaugome. Bet niekada tos dovanos neužgoždavo pačių šv. Kalėdų džiaugsmo, šeimos suartėjimo, ramybės, jaukumo. Artėjant pietų metui, sulaukdavome daug svečių, nes tėtis Adomas, o jo vardadienis visada buvo pilnas džiaugsmo, dainų. Kokių tik valgių nebūdavo ant mūsų stalo! Kepta riebi žąsis su antaniniais obuoliais, visokiausi vyniotiniai karšti patiekalai! Didžiausioje lėkštėje puikuodavosi įdaryta žuvis. Tokia įvairovė ir toks gausumas, jog šiandien atrodo net neįtikėtina, kiek mama sugebėdavo visko pagaminti. O kur dar keptas trapus tortas "Napoleonas"! Kokių tik dainų tada visi neišdainuodavo! Draudžiamos - tyliau, negarsiau. Visas mes mokėjome -

"Sėk, sesute, žalią rūtą, kad Lietuva laisva būtų", "Mergaitė, papuoški mano kapą baltais akacijų žiedais" ir "Pasvarscyk antela" ir kitas. Kalėdos buvo didelė mūsų šeimos ir draugų šventė. Ypač jei išpuлдavo šeštadienį. Ant stalo būtinai buvo kalėdinė kepta žąsis, skaniausi valgiai, įvairiausi gėrimai. Tik niekada nemačiau girtų savo šeimoje. Niekad nemačiau girtų tėčio. Tuo labai didžiuojusi. Ir tie žmonės, kurie ateidavo į mūsų namus ar dr. J. ir O. Petrauskai ar mokytojai A. ir A. Litvaičiai ar tėvo bedradarbis spaustuvininkas J. Klimavičius su žmona, miškininkas J. Gogelis su žmona ir giminaičiai, suvažiavę iš Panevėžio, Radviliškio ar Baisogalos nenusigerdavo, tiesiog negerdavo iki proto aptemimo. Pakalbėdavo, pasidalindavo prisiminimais, pasivaišindavo ir dainuodavo, dainuodavo. Matyt tas susiejimo džiaugsmas jiems buvo svarbesnis. Mano mama turėjo labai pamokančią savybę - kuo daugiau būti giminės rate, kuo daugiau bendrauti su pačiais artimiausiais žmonėmis. Iki pat mirties supo aplink save artimiausius žmones-giminaičius.

Visokių šv. Kalėdų buvo mano gyvenime. 1953-55 metais tik trise, be mamos, sėdėjome prie Kūčių stalo. Be mamos, kuri buvo 7 metams nuteista ir išvežta Sibiran. Artimų žmonių sufabrikuota byloje ji buvo kaltinama viskuo, pradedant spekuliacija, baigiant politika - mūsų name buvo prisiglaudę pabėgę iš Sibiro. Tėtis, spaustuvininkas, dirbo *Varpo* spaustuvėje, *Spaudos fonde*, gerai pažinojo J. Paleckį, kuriam ir nuvežėme "Malonės prašymą". 1956 metų kalėdinis stalas buvo be ašarų, o pilnas mūsų vaikų džiaugsmo. Nepamenu, kuriais metais, seną Telefunken'ą sukeliojant, išgirdome "Broliai ir sesės Kristuje, kalba Amerikos balsas iš Vašingtono" ir visi prapliupome verkti. Vaikai verkėme todėl, kad verkė suaugusieji - tokia buvo galinga įspūdžio jėga.

Gyvendama Vilniuje, visada laikiausi savo tėvų įskieptos tradicijos - Kūčių vakarą susėdavome visa šeima, o vaikai patikrindavo, ar tikrai dvylika patiekalų yra ant stalo. Kalėdai-

čiais pasirūpindavome patys iš anksto Šv. Mikalojaus bažnyčioje. Šv. Kalėdoms traukdavome į Kauną. Kokia laimė būdavo mums visiems susitikti prie vieno stalo!

1990 metų Kūčias ir Kalėdas šventėme mano sesers Vitalijos Krivickienės namuose. Mamai jau buvo sunku apsiruoti gausiai šeimai - šeši anūkai... Kūčių vakarą, kaip visada, daug būrimų. Po staltiese - šiaudai - kas kiek gyvens, pasakys ir t.t. kažkas pasigedo, kad nėra anglies - gal kam kokią mirtį kas išpra-našaus. Juk viskas tik juokai. Labai nenorėjau, kad būtų anglis. Sesuo - taip pat. Taip ir niekas neištraukė mirties. Jos dar nebuvo. Nors jau klaidžiojo šalia. Sesers sūnus iš pirmos santuo-kos (pirmasis vyras paskendo, kai ji tik laukėsi sūnaus), retai puikios sielos jaunuolis Titas Ma-siulis, tą Kūčių vakarą, man paprašius, parodė daug daug skaidrių iš įvairiausių gyvenimo laikotarpių. Buvo smagu pamatyti užfiksuotus mūsų vaikų gyvenimo momentus nuo pat ma-žumės. Buvo daug puikių prisiminimų. Tarsi didelė gyvenimo dalis prabėgo pro mūsų akis. Tos Kūčios ir šv. Kalėdos buvo paskutinės Tito Masiulio gyvenime - jis žuvo sausio 13 d. prie Vilniaus TV bokšto...

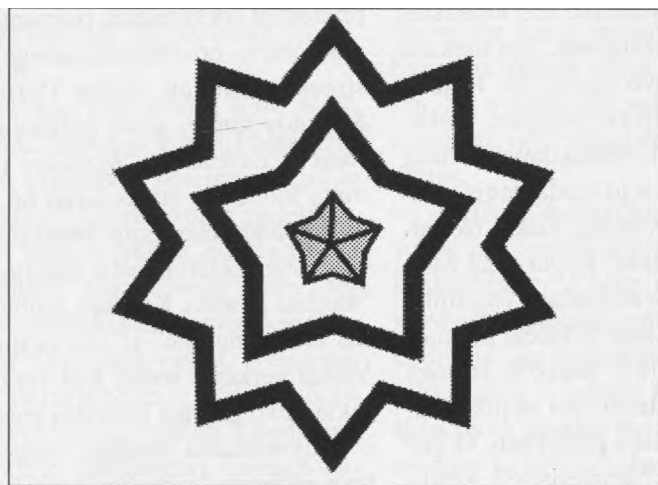
1993 metų Kūčios JAV. Iš Lietuvos mama

atsiuntė kalėdaičių, kurie kelyje buvo gerokai aptrupėję. Pirmą kartą gyvenime mačiau kalną dovanų. Atrodė, kad tas dovanų įpakavimų plėšymas buvo svarbesnis už maldą. Ką padaro prekybininkai! Žmogus tik ir tegalvoja, ką kam nupirkti. Ir auga kalnai po egle... Ant mūsų Kūčių stalo puikavosi tradiciniai valgiai...

Šiais metais prie mūsų Kūčių stalo bus dar viena tuščia kėdė, stovės dar viena lėkštė be įrankių, degs žvakelės. Pirmosios šv. Kalėdos, kai nebėra mano mamos...

Būtų galima daug daug papasakoti apie šios šventės šventimą okupacijos sąlygomis. Tik vieną noriu pabrėžti - švęsti niekas nedraudė, bet ir neskatino. Buvo ir trukdymų, tačiau ar gali užtvenkti upės bėgimą?! Apie 1980 metus Kūčioms pasiruošti mes, motetys, kokią valan-dą net iš darbo išeidavome anksčiau. Jei Kalė-dos išpuldavo darbo dieną, po pietų pertraukos daugelyje įstaigų nebuvo varžomasi susėsti prie vieno stalo, išgerti kavos puodelį, suvalgyti, kas ką atsinešdavo, šventiško maisto.

Gyvendami JAV, mes išlaikėme šventos nakties rimtį, nesureikšminome dovanų - pa-kanka vienos. Mums šv. Kalėdas, kaip ir daugeliui katalikų pasaulyje, gaubia džiaugsmo ir Prakartėlėje užgimusiojo laimės atmosfera.

ŽMOGAUS IR DIEVO SANTYKIAI

Bruno Markaitis SJ

Mums savęs nepakanka. Net neigdami prigimtą ribotumą, mes ieškome papildymo, įvairioms formoms bandome rasti turinį. Nemėgstame vienatvės ir dėl to, kad ji iškelia nepakankamumo tikrovę daug ryškiau negu žmogaus buvimas žmonėse. Ir kai nėra draugo, nėra malonaus žmogaus, griebiamės pakaitalų, atsiversdami žurnalą, knygą, užsukdami pažiūrėti filmo ir t.t.

Mums savęs nepakanka, kai mus lydi neatsakyti klausimai į svarbiausias gyvenimo problemas. Kai mirtis ar didelis pavojus pasirodo, kaip šmėkla, prieš mūsų akis, ir drebančios lūpos instinktyviai taria maldos žodžius į aukštesnę ir už mus galingesnę jėgą.

Mums savęs nepakanka, kai ateinantis rytas graso nežinia ar sunaikinimo pavojumi, kai skubiai svarbūs klausimai prievarta reikalauja atsakymo, sprendimo, pasiryžimo. Mums savęs nepakanka, kai reikia keltis iš žudančiu papročiu virtusios silpnybės, kai dvasia ilgisi gėrio, bet kūnas silpnas.

Susitikdami su įvairiomis gyvenimo tikrovėmis bei paslaptimis ir ieškodami joms atsakymo, esame priversti susikurti gyvenimo filosofiją, kuri daugiau ar mažiau sistematizuotų mūsų mintis ir veiksmus, duotų mums motyvus veikti arba susilaikyti, spręsti ir pasiryžti. Kurdami savo gyvenimo filosofiją, ypač jei neturime praktinės religijos, mes naudojame įvairių religijų skoliniais, išminties saujomis iš filosofinių sistemų aruodo. Panagrinę savo principus, matome, kad jie yra arba krikščioniški arba, apskritai, religinės kilmės. Kol jie duoda mums atsakymus į problemas, kol vykusiai sprendžia painesnes gyvenimo situacijas ir duoda mums pastovesnę dorovės pagrindą, mes nematome prasmės sielotis jų kilme ar prigim-

timi. Eilėje atvejų gyvenimo filosofija tampa nieku kitu, kaip savos rūšies religija, jei ji savo esme yra nukreipta į Dievą. Bet ne retai pasitaiko, kad ką žmonės vadina religija, iš viso, nėra religija, o tik keleto principų rinkinys.

Yra žmonių, kurie yra religingi iš prigimties, nes jų siela - ar dėl auklėjimo, ar dėl aplinkos, ar dėl savitos struktūros - yra atvirosnė Dievui negu kitų. Jiems nesunku būti religingais natūraliu religingumu. Bet tas dar nesako, kad jie turi religiją arba kad ką jie laiko religija, iš tikrųjų ir yra religija. Šie žmonės - miškų raminančioje tyloje ar kalnų sukrečiančiame aukštyje - jaučiasi arčiau dieviškos jėgos. Jie maža rūpinasi, kas ta dieviška jėga, kokia jos prigimtis ir vieta buičių universe, pasitenkindami religinio sentimentu paguoda ir fizine ramybe, kuri atleidžia žmoguje esančią įtampą, kai pasaulis, rodos, nustoja savo konkretauses giesmingumo ir perdėto realumo. Jie, bent momentui, pasijunta išvaduoti iš egocentrizmo nelaisvės ir žvelgia į gyvenimą toliau siekiančioje perspektyvoje.

Tokių žmonių yra nemaža. Jie save laiko religingais ir ne kartą pasigiria turį didelę ir šventą religiją. Bet mums jie panašūs į kurčią žmogų, kuris staiga atgauna klausą. Jam paprastas, visiškai neįdomus garsas skamba niekada negirdėtu grožiu. Bet mes žinome, kad tai tik įžanga į nuostabųjį garso pasaulį. Tokie žmonės mums primena dešimtametį berniuką, kuris, po ilgokų pastangų, išmoksta pagroti vienu pirštu nesudėtingą melodiją. Jis manosi atradęs ir pasiekęs kažką nepaprasto. Bet tik jis taip mano.

Yra žmonių, kurie manosi turį religiją, bet jų pasaulėžiūra yra esmingai ir visa plotme nukreipta į žmogų ir į pasaulį. Ji niekada neišskyla

virš žemės, neprasiveržia pro storus materializmo debesis ir nepasiekia antgamtinės erdvės. Jie tiki žmogų, laisvę, demokratiją, gėrį ir grožį. Bet tai nėra religija.

Kas yra religija?

Religija yra žmogaus mintys ir veiksmai, išreiškia jo santykį su aukščiausiąja būtimi, kuri yra regimos buities pradas, priežastis ir atbaigimas. Ji yra esmingai skirtinga nuo žmogaus buities ir tobulai nepriklausoma nei nuo žmogaus, nei nuo pasaulio. Todėl jos negalima suprakti nei su sutvėrimų visuma, nei su esmingomis sutvėrimo ypatybėmis, ir norint suprasti ribotą buitį ir jos esmingas ypatybes tenka ieškoti jos priežasties aukščiausioje ir begalinėje buityje.

Tokiu būdu religija yra žmogaus minčių ir veiksmų kompleksas, kuriuo visas žmogus santykiauja su Dievu. Jei jis santykiauja su Dievu tik viena galia, tai dar nėra religija, nes religija turi apimti ir išreikšti visą žmogų. Abstraktus Dievo buvimo ir Jo prigimties pažinimas dar nėra religinis veiksmas, nes religinis veiksmas privalo konkrečiai išpažinti Dievą tokį, koks Jis iš tikrųjų yra, būtent, žmogaus kūrėjas, jo tikslas ir tobulas atbaigimas. Ta pačia prasme, mintys apie Dievą dar nėra malda, o tik maldos pagrindas. Mat malda turi išreikšti esmingąsias žmogaus ir Dievo santykių tikrovės.

Žmogaus ir Dievo santykiai turi būti asmeniniai. Tai reiškia, kad žmogus, kaip asmuo, kreipiasi į Dievą, kaip į asmenį. Jei žmogus kreipiasi į dievybę, vaizduodamasis ją aklą ir nuasmenintą jėgą, jis religijai atima patį esmingiausiąjį elementą, nes religijos pagrindą sudaro asmeninis žmogaus ir Dievo santykis, konkreti ir asmeninė santykio išraiška.

Religija gali būti natūrali bei gamtinė, kai žmogus prieina prie dieviškojo Kūrėjo savo pojūčiais, sielos galiomis ir asmens patirtimi. Jei Dievas papildo šias žinias, duodamas žmogui pilnesnį dieviškosios prigimties ir dieviškojo gyvenimo supratimą ir parodydamas jam žmogaus tikslo, gyvenimo prasmės ir antgamtinio

gyvenimo viziją, tada religija gauna antgamtinį elementą, ir mes ją su pagrindu vadiname antgamatine religija.

Jei žmogus suklysta esminiuose elementuose, sudarančiuose žmogaus ir Dievo santykių prigimtį ir turinį, jo religijos sąvoka yra klaidinga pačiuose pagrinduose. Jei jis pripažįsta savo priklausomybę nuo Kūrėjo, bet paneigia asmeninių žmogaus ir Dievo santykių reikala, jis sugriauna religijos prasmę ir paskirtį. Žodžiu, jei žmogus klysta antraeiluose religijos elementuose, jo religijos sąvoka gali likti teisinga, bet nepilna. Bet jei jis klysta dalykuose, sudarančiuose religijos esmę, jis sugriauna pačią religiją. Tokiu būdu religijos sąvoka gali būti klaidinga visuma arba dalimi. Religijų istorija mums sako, kad nors žmogus bei žmonių bendruomenė, vaduodamasi savo protu ir sutvertuoju pasauliu, prieina prie dievybės sąvokos, bet - be Dievo tiesioginio apreiškimo - jų religijos sąvoka pasilieka klaidinga dalimi, o ne retai - ir visuma. Vadinas, visiškai tikra, teisinga ir pilna religijos sąvoka yra negalima be Dievo apreiškimo. Žmogaus protas gali priėti prie dieviškojo Kūrėjo esimo, bet dieviškoji prigimtis, jos trejybinė struktūra, antgamtinių paslapčių egzistencija - be dieviškojo apreiškimo - žmogaus protui liks nežinoma. Net genialiausių žmonių protai - amžių bėgyje - be dieviškojo apreiškimo nėra priėję nei prie tikrojo žmogaus gyvenimo tikslo, nei prie gyvenimo išganančioje Dievo malonėje, nei prie gimtosios nuodėmės tragedijos, nei prie žmogaus atpirkimo paslapties.

Dieviškasis Apreiškimas

Šventasis Paulius kartą rašė, kad Dievas, kalbėjęs išrinktajai tautai per patriarchus, Mozę ir pranašus, galiausiai prabilo per savo Sūnų, įsikūnijusį žmogaus prigimtyje. Štai trumpa dieviškojo apreiškimo istorija, kurią randame Senojo ir Naujojo Testamento šventuose raštuose.

Per patriarchus, Mozę ir pranašus Dievas davė žmonėms, kuriuos buvo ištikusi gimtosios

Šv. Mišių metu.

V. Želionio nuotr.

nuodėmės tragedija, tikrosios religijos esminius elementus, pažadėdamas dieviškąjį Atpirkėją, kuriame viltys ir simboliai virs tikrovėmis, religija pasieks išsivystymo ir prasmingumo viršūnę, kuriame žmogaus ir Dievo santykiai taps kasdiene, antgamtine ir intymiausia patirtimi.

Senajame Testamente vyravo simboliai, figūros ir parabolės. Dvasingos ir rinktinės asmenybės vaizdavo ateisiantį Atpirkėją. Apeigos, aukos ir šventės buvo ateities tikrovių pradiniai ir netobuli prototipai. Žmogaus pasąmonę nuolat slėgė nuodėmės tragika, virš jo sielos kabojo pasmerkimo kardas. Ir Rytų, ir Vakarų didieji išminčiai pergyveno žmogaus dvasios tragiką, nujautė jos priežastis ir laukė „šventojo iš dangaus“, kuris nuimtų prakeikimą nuo žmonių galvų ir pradėtų aukso laikotarpį.

Ir amžių pilnybėje Dievo Sūnus pasirodė žemėje, krauju ir mirtimi sunaikindamas nuodėmės prakeikimą ir paskelbdamas Naujojo Testamento manifestą, grąžinantį žmogui tai, ką jis prarado gimtosios nuodėmės bankrote. Kristus žmogui parodė jo vietą žemėje ir danguje, žmogų sudievinio, padarydamas jį Dievo vaiku ir leisdamas jam dalyvauti dieviškame gyvenime. Kitais žodžiais, Jis iškėlė žmogaus prigimtį į privilegijuotą erdvę antgamtėje, davė

jam neklaidingus kelrodžius ir sakramentines priemones išsilaikyti antgamtėje, išaugti dvasia ir malone iki žmogaus prigimčiai prieinamo tobulumo ir tuo būdu pribręsti amžinybės pjūčiai.

Nugalėdamas mirtį, Viešpats Kristus parodė žmogui sielos nemirtingumo prasmę ir uždavinį. Įsteigdamas sakramentus, Jis davė žmogui regimus ženklus ir antgamtinės priemonės, kuriomis žmogus papildo dvasinės ir antgamtinės energijos išteklius, kad būtų užtikrintas jo augimas, brendimas ir tobulėjimas Dieve, kuris yra žmogaus praeitis, dabartis ir ateitis, žmogaus buvimo priežastis, buities tikslas ir visapusiškas atbaigimas.

Viešpats Kristus yra dieviškojo apreiškimo viršūnė, nes Jame Žodis tapo kūnu, ir Dievas atėjo pas žmogų, kad žmogus grįžtų pas Dievą. Kad ši tikrovė nebūtų vienkartinė, bet būtų ištęsta per visus amžius ir per visas kartas iki pasaulio pabaigos, Viešpats įsteigė ir paliko pasauliui savo Bažnyčią, kuri tęs tai, ką Jis pradėjo. Būdamas Atpirkėjas ir Vyriausiasis Kunigas, Auka ir Altorius, Įstatimdavys ir Reformatorius, Jis savo galią ir valdžią perleido Bažnyčiai, kuri Jo vardu mokys, laimins, atleis, draus, baus ir pasmerks. Į vieną žmogų Jis sudėjo savo galios ir autoriteto pilnybę, paskir-

damas Jį savo vietininku žemėje ir duodamas jam dangaus raktus. Visą savo gyvenimą Jis nepripažino religinio individualizimo privačios religijos forma. Kas Jį norėjo sekti arčiau, tobuliau ir intymiau, tam Jis liepė išdalinti turtą beturčiams, užsidėti savo kryžių ir sekti Jį - Dievo Sūnų. Bendruomenei Jis paliko ne religinį chaosą, bet Dievo įsakymus, nuvalytus nuo žmogiškos silpnybės ir kompromiso, aštuonis palaiminimus, kuriuose glūdi naujoji gyvenimo filosofija, esminės vertybės ir religinio tobulumo idealas. Raupsuotiesiems Jis tarė: “Eikite ir pasirodykite kunigams”. (Beeidami jie išgijo.) Minias Jis įspėjo: “Fariziejai ir Rašto žinovai atsisėdo ant Mozės krasės. Taigi visa darykite, ką jie sako, bet nesielkite taip, kaip jie elgiasi”. Visu savo gyvenimu Jis įrodė neatėjęs įsakymo panaikinti, bet jį patobulinti. Ne įstatymo raidė, bet įstatymo dvasia turi būti vertinama. Bet įstatymas pasilieka. Norėdamas duoti kokią nors žinią apaštalams, Viešpats prašydavo: “Pasakykite Petruį”. Ir principas - “Roma locuta, causa finita” - nėra Augustino išradimas, bet Viešpaties palikimas tiems, kurie gyvens ir mirs Jo Bažnyčioje.

Ar kiekviena religija gera?

Kartą tautų Apaštalas rašė: “Jei net angelas iš dangaus jums skelbtų kitą Evangeliją, netikėkite ir jos nepriimkite”. Mums ir šiandien nesuprantamas Liuterio ir kitų reformatorių paradoksas, kai jie, išėję reformuoti bažnytinės disciplinos, pabaigė savo reformą, keisdami Šv. Raštą, atmesdami dogmas, sakramentus ir t.t. Kas pradžioje buvo disciplinarinė ekspedicija, galų gale tapo dogmatinė reforma. Kieno autoritetu? Jei Fariziejai šaukė: “Kad Mozei Dievas kalbėjo, mes žinome. Iš kur jis (Kristus), mes nežinome”. Tai ir mes galėtume pasakyti: “Kad Kristui Dievas kalbėjo, mes žinome. Kad Liuteriui Jis būtų kalbėjęs - mes nežinome.

Reliatyviai ir subjektyviai, kiekviena religija gali būti gera, jei ji išreiškia viso žmogaus santykius su asmeniniu Dievu, nes Dievas turi

būdų ir priemonių išganyti kiekvieną žmogų, kuris ieško tiesos ir tarnauja Dievui taip, kaip jam sąžinė diktuoja. Bet objektyvia ir absoliuti- ne prasme tik viena religija gali būti tikra ir gera, nes tik vienas Kristus, viena Evangelija ir viena Auka. Jei religijose nėra esminių skirtumų, liečiančių Dievo apreiškimą ir Kristaus mums paliktą išganymo tiesą, tai kodėl jos nesi- jungia į vieną? Jei tokių skirtumų yra, vadinasi, klystama arba nesutariama dėl esminių dalykų. Kur nėra aiškumo, kas sudaro religijos esmę ir turinį, ten nėra kalbos apie tikrąją religiją.

Asmeninio žmogaus santykio su Dievu tikrovė yra privatus dalykas, bet tikrosios religijos sąvoka nėra privatus dalykas. Čia nėra reika- lo kalbėti apie tiesos monopolį, bet mes negali- me apeiti istorinio, fakto, kad Kristus įsteigė vieną Bažnyčią ir apaštalams bei jų įpėdiniams davė ir valdžią, ir autoritetą skelbti Evangeliją, saugoti ją tyrą, šventą ir klaidų nepaliestą. Mes negalime paneigti istorinės krikščionybės vieningo tikėjimo ir apaštališkos tradicijos. Vi- sais laikais yra buvę žmonių, kuriems atskiros tikėjimo tiesos atrodė kitaip, negu daugumai. Tuo tikslu buvo šaukiami Bažnyčios susirinki- mai, kuriuose autoritetą turinčiųjų dauguma turėjo nuspręsti, kas suderinama su tikėjimu ir tradicija ir kas ne. Visais laikais yra buvę žmonių, kurie savo nuomonę vertino daugiau negu kitų ir negalėjo pakelti autoriteto. Bet yra istorinių faktų, kurių negalima apeiti, kuriuos, tiesa, galima išplėsti iš istorijos knygos, bet jie savo įvykimu ir pasekmėmis liudija tiesos raidą laike. Jei mes atmetame Dievo apreiškimą per Jėzų Kristų ir religinės tiesos pilnumą, sudėtą į Jo rankas, mes grįžtame į religinį primityvizmą, kur žmogus garbino ir tarnavo Dievui taip, kaip jis išmanė, nes niekas jam tikrosios tiesos nebu- vo atskleidęs. Bet mums nėra kito kelio, nes tik Kristuje mes randame tiesą, kelią ir gyvenimą. Ne religiniams reformatoriams, bet Petruį ir Apaštalams Kristus yra pasakęs: “Aš esu su ju- mis per visas dienas iki pasaulio pabaigos”.

KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Giedrė Mičiūnienė

Tikėjimas... Tai plati sąvoka, lydinti žmogų visą gyvenimą. Ne veltui sakoma, kad tikėjimas, kaip ir viltis, miršta paskutiniai. Kiekvienam žmogui jie yra labai skirtingi. Vienas tikisi laimę surasti loterijoje, kitas tikisi pasveikti po sunkios ligos. Man tikėjimas - tai gyvenimas. Tai be galo miela, artima ir brangi kasdienybė, nes kiekviena minutė, pašventinta tikėjimo tiesa, yra vienintelė ir nepakartojama. Tikėti... Kartuju sau tą žodį be paliovos. Ir kiekvieną kartą vis labiau susimąstau, ką jis man reiškia, kuo jis man artimas, naudingas ar reikalingas. Tu negali vykdyti vien sąmone suvokiamo veiksmo, kol jo nesuvoki širdimi.

Tikėti - reiškia gyventi, kurti rytdieną, svajoti, šypsotis, mylėti, niekada nepasiduoti įvairioms gyvenimo negandoms. Visa tai laimima Dievo ranka, jei vykdoma 10 Dievo įsakymų. Tai reiškia gyventi taip, kaip liepia širdis ir sąžinė.

Kaip prarandamas tikėjimas? Jį prarasti labai lengva. Dar lengviau jo neįsigyti. Jei vaikas nuo mažens nebus mokomas elementariausių higienos ar elgesio taisyklių, jų įgūdžių niekad ir nesusiformuos. Ne veltui mūsų liaudies patarlė sako: "Lenk medį, kol jaunas", nes ko neišmoko Jonelis, Jonas jau nebeišmoks. Jei vaikas nebus pratintas padėkoti Dievuliui už kiekvieną jam padovanotą dieną, jei nebus mokomas tikėjimo tiesų, jo ateitis aiški - vargu, ar kada nors bus uolus tikintysis. Kažkas yra pasakęs, kad norint išmokyti vaiką dainuoti, pirma to reikia išmokyti jo motiną, nes ji vienintelė galinti perduoti vaikui tai, ką pati turi.

Mūsų Lietuvoje, kuri priklausė buvusiai Sovietų Sąjungai, prarasti tikėjimą buvo labai lengva, nes mokyklose nuolat buvo organizuojami ateistinio auklėjimo renginiai, ateistinės dienos, savaitės, net mėnesiai. Tikintys moki-

niai buvo persekiojami, jų pavardės "linksniuojamos" įvairių susirinkimų metu. Nuolat būdavo kartojama, kad Dievo nebuvimą liudija ir kosmosas, ir labiausiai išsivystę pasaulio mokslai: fizika, psichologija, kibernetika, chemija. O katalikų papročiai ir tradicijos buvo lyginamos su laukinių ritualais.

Be abejo, tokie pamokslavimai dažnai išmuša moksleivį iš vėžių, o dažnai dar apstulbina gausybė faktų, prieštaraujančių jo turimoms žinioms. Prisideda ir tai, kad vienokias tiesas byloja dažnai mažamokslės močiutės, seneliai, o priešingas "tiesas" bruka mokslo žmonės, mokytojai, lektoriai.

Apie Dievo meilę ir gerumą tau kalba širdžiai artimi žmonės, bet apie Dievo nebuvimą, apie Jo egzistavimo absurda skelbia tie, kurie tariasi viską galį pagrįsti ir įrodyti moksliniais argumentais.

Tavo širdyje gimsta netikrumas, tu abejoji. Bet, vaikel, gal tu per mažas viską suprasti ir tas abejones išsklaidyti. Lyg tyčia tu suabejojai, eidamas į bažnyčią, kur gatvėje sutikai mokytoją, einantį pasivaikščioti. Bet jo veriantis žvilgsnis į tave nieko gero nežadės. Gal tu jauti ir visą savaitę jausi, kad gal nereikėjo praėjusį sekmadienį eiti į bažnyčią, juk Dievas visur yra, Jis viską mato ir žino, kad tu tiki ir Jį myli...

Visa mano karta augo tokioje aplinkoje, kur visas katalikiškas normas turėjo užgesinti socialistinės. Mes augome, nežinodami Motinos dienos, negirdėję apie Tėvo šventę, nevalia buvo švęsti Kalėdas, Velykas, per Vėlines uždegti žvakutę ant artimųjų kapų. Bet mes turėjome švęsti gegužės pirmąją, Revoliucijos metines, Lenino gimtadienį. Mes nebuvo mokomi pirmiausia gerbti Motiną, Tėvą, o tik po to garbinti Spalį ir Revoliuciją. Iš mūsų Širdžių buvo išstumta Motina, o liaupsinama moteris, socialistinio darbo didvyrė, komunistinio darbo

spartuolė. Sunaikinus vaiko dvasinį ryšį su motina, buvo sunaikinti ir tauriausi žmonių tarpusavio santykiai, tikėjimas, pagarba ir meilė.

Aš dažnai vartau Šventąjį Raštą, nes niekur kitur nėra tiek tiesos ir meilės. Sklandau puslapius, o žodžiai man byloja apie tikrojo gyvenimo prasmę, šventumą ir pastovumą. Ne, tikrai nėra daugiau jokių knygų ar enciklopedijų, kur būtų tiek meilės, išminties ir nesenstančių žinių, kurios aktualios, prabėgus ne vienam šimtmečiui.

Tikiu! Girdžiu, kaip plaka širdis, ir dažnai susimąstau, kodėl aš tikiu. Ar todėl, kad mane to mokė mano amžiną atilsį senelė? Ne, aš meluočiau sau, sakydama, kad ji mane to mokė. Ji niekada nekalbėjo ir nekartojo: tikėk, tikėk, tikėk. Ji ir neįrodinėjo man tikėjimo paslapčių. Jos veiksmai, jos pilka kasdienybė buvo dieviškai gražus paveikslas, kiekviename darbe, kiekviename žodyje buvo dieviška tiesos - žmogaus meilės artimajam išraiška. Man jos gyvenimas, kiek aš jį prisimenu, buvo tikėjimo abėcėlė. Ji gyveno, negalvodama, nesvarstydamą galima taip daryti ar ne. Prieš vieną ar kitą darbą ji neieškojo katekizmo, nežiūrėjo, ar nenusižengs Dievo įsakymams, ji juos nešiojo giliai savo širdyje.

Tas nebylus gerumas, tas nebylus tikėjimas ir buvo ta varoma jėga, kuri neleido man tapti ateizmo auka. Aš žinau, kad aš tikiu, giliai širdimi tikiu.

“Kai saulė leisis, ir tu, vaikeli, pamiršk pyktį, atleisk padarytą nuoskaudą”. Ir šiandien,

praėjus geram dešimtmečiui, skamba senelės žodžiai, kuriuos ne sykį ji man kartojo. Tai čia ir slėpėsi tikėjimo paslapties galia: “jei patikėsi tuo, kad neturi pykčio, jei mokėsi jį atleisti, nebus ir nereikės jo niekur išlieti”. Dabar tai yra pripažinta ir psichologų. Kaip keista, kad beraštės moters sąmonėje buvo Dievo galia užfiksavusi, kas tikrai yra gyvybiškai būtina.

Aš džiaugiuosi, kai matau, kad mano sūneliai persižegnoja vakarais, eidami miegoti, ir paprašo: “Dievuli, mes buvome šiandien geri, o rytoj norėtume būti dar geresni. Dievuli, suteik mūsų šeimai sveikatos ir ramybės”.

Maža širdelė linksta prie Dievo, tik reikia ją nukreipti, reikia išgirsti jos plakimą, kad ji galėtų patikėti didžiausiu stebuklu - tik tai, kas gera tau pačiam, gali būti gera ir kitam.

Džiugu, kad Lietuvoje atgimsta tikėjimas. Tik baisu, kad jis netaptų mados reikalu, kad nepasidarytų tikėti taip pat madinga, kaip mūvėti juodus džinsus ar dryžuotą palaidinę.

Aš dažnai klausiu savęs, ar galima prarasti tikėjimą, ir atsakau pati sau:

- Lengva prarasti tai, ko niekada ir neturėjai. Sunku prarasti tai, kas tavyje. Pagaliau galima atimti iš tavęs materialaus pasaulio “liėkanas” — turtą, drabužius, bet negali atimti tai, kas yra širdyje, sąmonėje.

Vadinasi, pagaliau aš pati priėjau prie atsakymo į ilgai ieškotą klausimą: tikėjimas miršta paskutinis! (Aišku, tik tada, jeigu jis gyveno žmoguje).

KOKS TURI BŪTI INTELIGENTAS

Antanas Marčiulaitis

Tarpustotėje įsiropščiau į traukinio kupė. Į mane staiga susmigo dvi poros akių. Pamėlusiomis nuo rudeninės žvarbos lūpomis išveblenau “labą dieną”. Vienas iš dviejų minkštasuoliuose kirksojusių vyriškių, inteligentiškos išvaizdos dabita tuoj pat nukėlė savo arogantišką fizionomiją nuo manęs ir pasiuntė pro vagono langą. Visa jo povyza bylojo, kad tai neeilinis žmogelis. Tad ir nenustebau, kad neatsakė į mano pasveikinimą, net galvos nemaktelėjo. Antrasis keleivis maloniai atsiliepė į mano “labą dieną”, atsistojo, gal mane pagerbdamas, gal iš įpročio, ir grakščiu rankos mostu pakvietė sėstis. Šisai vyriškis atrodė panašus į kaimo paprastuolį, nes ir apranga buvo kukli, nerėžianti akies, nors pakankamai tvarkinga, švari, ir rankų pirštai sudiržę, matyt, nuo kasdinių darbų, ir veidas vėjų nugairintas, saulės nurudintas.

Kurį laiką visi trys važiovome tylėdami, įsipainioję į savo mintis. Elektrovezis zvilbė visu greičiu, tempdamas keliolika vagonų su keleiviais. Pagaliau tylą praplėšė paprastuolis:

- Toli važiuojate?

- Į sostinę, - atsakiau ir skvarbiu žvilgsniu įsikirtau į bendrakeleivį: gal koks pažįstamas, kad užkalbino. Ne, veidas pirmą kartą matomas. Bet tasai veidas spinduliavo paprastumu ir gerasirdiškumu.

- Ir aš ten pat, - bičiuliškai šypsodamasis primezgė.

Kai mudu pamažėle įsisiūbavome ir ėmėme dalytis įspūdžiais, keitėmės naujienomis, dabita inteligentas smurgsojo įkniubęs į laikraštį, lyg ten būtų prikimšta gausybė sensacijų, ir nesiteikė prisijungti prie mudviejų pašnekesio. Bandžiau ir jį išjudinti:

- Jūs, gerbiamas pone, turbūt irgi į sostinę?

Jis nė neburbtelėjo, tik įsisprendė kaip eržilas, pasiruošęs baidytis, ir net akių neatplėšė nuo laikraščio. Supratau, jog aš jam esu per menkas persona, kad būčiau vertas atsakymo. Tiek to, pagalvojau ir vėl įnikau į pašnekesį su “prasčioku”. Šis žmogus buvo šnekus ir atviras; jo balse ir akių gelmėje pleveno ramybė ir paprastumas. Išsipasakojo savo bėdas. Va dėl jų ir važiuojęs į sostinę: gal aukščiausioji valdžia padės iš tų bėdų išsikapstyti, žemesniųjų valdininkų abejingumo ir biurokratizmo kiautą pramušti. Pasisakė baigęs žemės ūkio akademiją, esąs diplomuotas agronomas. Atgavęs tėvų žemę, dabar norįs joje įsitvirtinti. O sąlygų nėra. Sužinojau, jog daug skaitęs, mėgstas meną, ypač dailę, sakėsi pats bandęs laisvalaikiais tapyti paveikslus; kai kada ir smuiku pačirpina. Nelinkęs laiko veltui švaistyti.

Dabita pagaliau atitraukė akis nuo laikraščio - irgi susidomėjo “prasčioko” kalba.

- Yra ko girtis, - smigtelėjo, atsainiai mostelėdamas ranką.

- Atsiprašau, ponas, aš visai nenorėjau pasigirti... aš tik šiaip sau pasakiau, - sutriko mano pašnekovas.

Pasiskubinau šitą netikėtai įsitempusią situaciją atpalaiduoti:

- Čia, taip sakant, iš mudviejų kalbos išėjo...

Dabita sukeitė kojas vieną ant kitos, patogiajai atsilošė. Išsiėmė pakelį cigarečių, užsirūkė. Nustebau, kad mudviejų neatsiklausė. Argi jis nežino, kad vagone negalima rūkyti, tam yra tambūras. Paleido dūmų mutulus man tiesiai į nosį. Godžiai papsėdamas cigaretę keliskart nussispyvė, o baigęs rūkyti nuorūką numetė ant grindų ir patrynė batą, kad užgestų.

Aš vėl bandžiau jį pražiodinti:

- Atleiskite už netaktą... gal pasakytumėte, gerbiamas pone, su kuo turiu garbės užvesti pokalbį?

- Žiūrėk tu man, koks smalsus, - tvokstelėjo lyg botagu. - Na bet jei tamstai taip jau labai knieti sužinoti, tai pasakysiu: esu savi-valdybės darbuotojas. Tarp kitko pridursiu, kad aš irgi esu baigęs aukštąjį mokslą, irgi turiu diplomą, - išdidžiai pasigyrė.

Jei jis būtų pasakęs paprastai, be ypatingos manieros, nekreipčiau dėmesio. Kas čia nuostabaus, jei tamsta esi savivaldybės darbuotojas. Bet jis ištare su tokiu pasipūtumu, tartum aš jam būčiau tik menkas vabalėlis po jo blizgančiu batu. Taip ir magėjo šitam išdidžiam ponui sviesti Menandro mintį: "netgi užimdamas gyvenime aukštą padėtį, laikyk save lygiu su visais".

Mes pagaliau atsидūrėme Vilniaus geležinkelio stotyje. Agronomas padėjo man už šiltą bendravimą kelionėje ir jau ruošėsi išlipti iš kupė, nes buvo arčiausiai durų. Bet tą momentą pro jį brutaliai prasibrovė tasai savivaldybės darbuotojas, gerokai stumtelėjo, ironiškai išsiviepė, dar iškošė "eik tu..." (šioje vietoje praleidžiu rusišką keiksmazodį, kurį jis su pasidarygėjimu ištare). Išsoko iš vagono ir pranyko perone.

Mudu su agronomu kurį laiką stovėjome apstulbę ir stebėjomės tokiu to atseit inteligento įžūlumu. Paskui agronomas atlaidžiai nusišypsojo ir nueidamas tarė:

- Mat inteligentas.

Aš jam pritariau galvos linktelėjimu, ir mudu išsiskyrėme tarsi geriausi draugai. Eidamas prisiminiau Dekarto posakį: pagarba kitiems leidžia gerbti ir save patį. Pagalvojau: vargu tasai dabita turi teisę gerbti save, negerbdamas kitų.

Štai čia, mielas skaitytojau, stabtelėkime ir drauge pasvarstykime: kuo skiriasi sąvokos "inteligentas" ir "kultūringas žmogus". O gal išvis nesiskiria, gal sinonimiškai susijusios? Kalbiniu

požiūriu jos iš tiesų tolygios. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (1972 m.) aiškina taip: kultūringas - tai apsišvietęs, išsiauklėjęs, išprusęs; inteligentiškas - apsišvietęs, išsilavinęs, kultūringas. Vadinasi, abi šios sąvokos lyg ir tamptariai susijusios savo reikšme, viena kitą paaiškinančios ir papildančios. (Tik čia reikėtų įžvelgti šioji toki skirtumą tarp žodžių "išsiauklėjęs" ir "išsilavinęs". Pirmasis jų reiškia dorovinę kategoriją, priskiriamą kultūringam žmogui. Antrasis nusako dvasines ir fizines savybes: išprusimą, proto lankstumą, kūno harmoningumą.)

O kaip yra praktiniame gyvenime? Ar tą dabitą, turintį aukštojo mokslo diplomą, galėtume laikyti kultūringu žmogumi? Intelligentu - galbūt, tik anaip tol ne kultūringu.

Šiandien inteligentiškumo skraiste dangstosi daug biurokratų, melagių, pliuškių, storžievių ir kitaip moraliai degradavusių aukštamokslių. Kas drįstų juos vadinti kultūringais žmonėmis?! Kartais paprasta, mažai temokytą kaimo moterėlė savo giliadvasiškumu, samprotavimų logiškumu, sugebėjimu gėrį skirti nuo blogio, pagaliau savo nepriekaištinga elgsena pasirodo kultūringesnė už tūlą aukštamokslį, be abejonės, laikantį save intelligentu. Kai intelligentas, anot Adomo Jakšto, "moka niekinti mažus, prieš didžiūnus lenkia kaklą", kai iš aukšto žiūri į rangą ar išsimokslinimu žemesnį žmogų, jam stinga paties elementariausio kultūrinio dalyko - pagarbos kitam. Laikyti save tobulybe, o kitame įžvelgti menkystą su ydomis - tai paties savęs nuvertinimas, tai kultūringumo deficitas. Taip; ir knieti tokiame intelligentui tarti: protingas, išprusęs žmogus, prieš ieškodamas ydų kituose, visų pirma privalo pastebėti ir šalinti savašias. Intelligentas, kuris iš aukšto stebi kitų elgesį ir ieško jame nuodėmių, o savo nepastebi, primena Krylovo pasakėčios herojų, besiginantį draugui, jog matęs muziejuje įvairių musėlaičių, skruzdėlyčių, o dramblio, deja, nepastebėjęs, nors tasai netoli jo stovėjęs.

Prisimenu savo gimnazistiškas dienas

Gimnazijos choristai.

V. Želionio nuotr.

ikikariniais ir karo metais. Tos dienos neišdilo iš atminties ypač šiais atžvilgiais: moksleiviai buvo disciplinuoti, mandagūs, pareigingi; mokytojų padedami ugdė savyje visa, kas moralu, siekė aukštų idealų. Mokytojai būdavo orūs, taktiški, pasižymėjo aukšta kultūra ir inteligencija. Labai reti reiškiniai mokykloje būdavo keiksmazodžiai, melas, abejingumas negatyviems reiškiniams... Vienu metu mūsų klasės berniukų tarpe buvo įsigalėjęs įprotis kaituoti rankas į kelnų kišenes. Nereikėjo nei direktoriaus, nei auklėtojo pastabos - patys sugalvojome akciją prieš tą antikultūrinį įprotį. Klasės draugas, pastebėtas laikant ranką kelnų kišenėje, turėjo sumokėti baudą - padėti vieną litą į bendrą klasės "iždą", jei dvi rankas - du litus. Nutarėme už surinktus pinigus pirkti kamuolį, kad žaidžiant rankos būtų užimtos ir nelįstų, kur nereikia. Praėjo dvi ar trys dienos - ir įprotis buvo išgyvendintas visam laikui.

Šitaip brendo ir tobulėjo tų laikų besimokantis jaunimas, šitaip ruošėsi savarankiškam gyvenimui. Deja, negailestingos, viską griaujančios okupacijos audros išblaškė jį po miškus, Sibiro taigas ir tundras, Vakarų platybes. O kas išsiliko tėvynėje, turėjo užmiršti visa, ką gero, kilnaus davė mokykla, užčiaupti lūpas ir mardyti anomalijų klampynėje.

Diplomas kišenėje - tai dar nereiškia kultūringo žmogaus. Kultūros reikia mokytis taip pat atkakliai ir kiekvienam žingsnyje. Kai inteligentas nepaiso kultūros, kai leidžia sau elgtis kaip patinka, tuoj prasikiša jo išorinis išdidumas ir apnuoginamas vidinis menkumas.

Visi kultūrinių vertybių pagrindai turi būti gaunami pirmiausia šeimose. Vėliau juos skiepija, gilina mokykla. O kaip yra iš tikrųjų?

Ar šeimose rūpinamasi kultūriniu vaikų išprusimu? Gerai, jei tėvai ir kiti suaugę šeimos nariai tarpusavyje sutaria, kultūringai elgiasi. Tada ir vaikai intuityviai perima elementarias kultūringo elgesio savybes, toliau jas tobulina ir įtvirtina mokykloje. Tenka apgailestauti, kad ne tik kai kuriose šeimose, bet ir mokyklose nepakankamai skiriama dėmesio šiam reikalui. Teko stebėti tokį faktą: dvylikos - keturiolikos metų berniukai žaidė mokyklos aikštėje. Pataikė kamuolį į krepšį - priedo paleido rusišką keiksmazodį, nepataikė - dvigubai tiek. O šalimais stovėjo dvi mokytojos - ir jokios pastabėlės keikūnams! Panašių pavyzdžių iš mokyklų gyvenimo galima būtų pririnkti ir daugiau.

Kartais pasigendame elementarios kultūros net pačiose kultūrinėse įstaigose, ypač kaime. Vien girtų jaunuolių strapaliojimai šokių salėse

visiškoje tamsoje, džeržginant trankiai bedvasei muzikai - tai toli gražu ne kultūringas laiko praleidimas, tai labiau panašu į naktines raganų orgijas. O labai reikėtų pašnekesių, disputų, viktorinų, nuomonių išsakymo kultūros klausimais. Tada ir kultūros židiniai pateisintų savo vardą.

Aktyviau į visuomenės kultūrinimo darbą turėtų įsijungti ir žiniasklaida, kurią paprastai valdo ir duoda veiklos kryptį inteligentija. Džiugu, kad per Lietuvos radiją girdime tautiniu, kultūriniu, moraliniu atžvilgiais turiningas ir paveikias *Lietuvių godų, Mažosios studijos, Tautos gaidos* ir kitas laidas. Jos tikrai duoda nemažai dvasios atgaivos, žmonės jų noriai klausosi. Tačiau žiūrint kai kurias televizijos laidas, darosi koku ir nejauku. Vien *Radijo šou* su savo šlykščiomis lėlėmis kiek daug pamazgų išlieja iš ekrano: užgauliojimai, blevyzgos, keiksmažodžiai, pro kuriuos net didieji žodynai prasilenkia. Ne kartą ši laida buvo kritikuota, bet jos rengėjai ir atlikėjai, save laikantys intelligentais, nereaguoja ir nesiteikia keisti savo darbo krypties, toliau tomis liežuvinėmis pamazgomis girdo vaikus, jaunimą. Tad kur žadama nueiti su tokia “kultūra”?

Inteligentas reiškiasi daugiau savo išore: skoningai pasirėdęs, sugeba laikytis visuotinai priimtų etiketų, išmintingai kalba, sumaniai bendrauja... Kultūringas žmogus daugiau spindi savo vidine būseną: jo siela pripildyta nuolankumo, tolerancijos, paslaugumo, savitvados, atlaidumo, nuoširdaus dėmesingumo ir pagarbos kitiems. Intelligentui būdingi aukštas išsilavinimas, intelektas, kūrybinės galios. Bet jis gali stokoti kai kurių moralės bruožų, kuriais pasižymi kultūringas žmogus. Moralinis tyrumas - būtina kultūringo žmogaus ypatybė. Kultūringas žmogus nepameluos, nes įsitikinęs, kad melas ne tik įžeistų kitus, bet ir pažemintų jį patį: nesisavins to, kas ne jam priklauso, nes sąžinė diktuočių septintą Dievo įsakymą: nekov. Negirtuokliauk, nes žino, kad tai pakenktų savo paties garbei ir orumui. Užgniauš neapykantą

kitam, žinodamas, kad kiekvienas žmogus, koks jis bebūtų, yra toks pat Dievo kūrinys, užtat reikia jį gerbti. Kultūringas žmogus negali būti abejingas negatyviems reiškiniams. Jei intelligentas nemačiomis ir negirdomis prasilenkia su blogybėmis - vadinasi, jis jas toleruoja, joms pritaria. Tokio inteligento negalima vadinti kultūringu žmogumi.

Ar mažai turime pavyzdžių, kai intelligentai suardo šeimas, kai be sąžinės graužaties paima kyšį, kai storžieviškai elgiasi su pavaldiniais, nesidrovi nuskeikti... Nors būtų ir profesoriai mokslų daktarai, akademikai, bet jei pažeidžia moralės reikalavimus, neverti kultūringo žmogaus vardo. Štai ir išsisprendžia dilema, ar kultūringas žmogus ir intelligentas - sinonimai ar ne.

Kultūra yra dorovės atspindys, nes dorovė suformuoja pačią kultūrą. Jei gerės dorovės pagrindai, gerės ir kultūra. Kai intelligentas švitės ne tik proto galiomis, bet ir svarbiausiomis moralinėmis ypatybėmis, tarp sąvokų “kultūringas” ir “intelligentiškas” atsiras stipri sąveika. Tada ir galėsime teigti, kad kultūringas žmogus ir intelligentas yra sinonimai, kad jie vienas kito verti ir vienas kitą papildo. Bet kad taip būtų, mums, ilgai dviasišškai alintiems, reikia dar daug “muilo suvartoti”, reikia suvienyti šeimas, mokyklos, kultūros įstaigų, žiniasklaidos pastangas, plačiu frontu išvystyti tautos kultūrinimo darbą moraliniu pagrindu. Kai bus pastovus ir tinkamas stimulus kiekvieno mūsų kultūrinei saviavklai, pasirodys ir geri rezultatai. Dieve, padėk mums kultūrėti.

Viena seniausių Lietuvos mokyklų - Kauno jėzuitų gimnazija šiemet švenčia 350 metų jubiliejų. Ši švietimo įstaiga turi garbingą praeitį ir kuria prasmingą dabartį. Mokyklą 1649 metais įkūrė Jėzuitų ordinas, kai

loję poetas dėstė literatūrą, istoriją ir teisę).

1991 m. mokykla vėl grąžinta jėzuitams.

Nuo 1997 m. rugsėjo 1-osios įgijusi realinės ir humanitarinės gimnazijos statusą, Kauno jėzuitų gimnazija tęsia garbingas jėzuitų švie-

KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJAI — 350 METŲ

Aldona Mažeikienė

broliai Albertas, Kazimieras ir Petras Kojalavičiai Jėzaus draugijai padovanojo sklypą netoli miesto Rotušės. Iš pradžių buvusi keturklasė mokykla, įgijusi autoritetą, tapo kolegija. 1824 m. caro valdžia mokyklą uždarė, tik po šimtmečio, 1924 m., jėzuitai gimnaziją atkūrė. Tai buvo viena geriausių prieškario nepriklausomos Lietuvos mokyklų, sutelkusi aukštos kvalifikacijos pedagogus, įsirengusi puikius fizikos ir chemijos kabinetus, gamtos muziejų. Gimnazija buvo tapusi svarbiu miesto kultūros židiniu: vyko moksleivių teatro vaidinimai, turėjo dūstyginių ir pučiamųjų orkestrus, nuosavą kino teatrą. Jėzuitų gimnazijoje dėstė J. Tumas-Vaižgantas, kalbininkai K. Ulvydas, J. Talmantas, teologas A. Liuima SJ, vėliau vadovavęs Katalikų mokslo akademijai, vertėjas ir poetas V. Šiugždinis. Gimnaziją baigė arba joje mokėsi nemaža iškilių asmenybių: Romos Grigališkojo universiteto prof. R. Rabikauskas SJ, kardinolas V. Sladkevičius MIC, vyskupas VI. Michelevičius, kapucinas M. Dobrovolskis OFM Cap (tėvas Stanislovas), režisierius J. Miltinis, dramaturgas A. Landsbergis, dailininkas Ž. Mikšys, gydytojas psichiatras, rašytojas ir dailininkas J. Kaupas, 1937 ir 1939 m. Europos vyrų krepšinio čempionas Z. Puzinauskas. 1940 m. sovietinė okupacija nutraukė katalikiško ugdymo tradiciją. Gimnazija buvo pavadinta 9-ąja vidurine mokykla, o 1955 m. jai suteiktas Adomo Mickevičiaus vardas (1819-1823 m. mokyk-

timo ir kultūrinės veiklos tradicijas. Tai ugdymo įstaiga, siekianti suteikti valstybės reikalavimus atitinkančią bendrąją vidurinę išsilavinimą, evangelinės tiesos, laisvės ir meilės dvasia ugdyti savarankišką, kūrybingą ir visapusiškai išsilavinusį žmogų visuomenės ir Bažnyčios tarnystei pagal jėzuitų pedagogikos principus. A. Mickevičiaus atminimą gimnazija brangina - 200-ųjų gimimo metinių proga įkurta poeto klasė, atnaujinta muziejaus ekspozicija.

Garbingo 350 metų jubiliejaus proga gimnazija surengė dviejų dienų šventę, į kurią atvyko daug svečių: Seimo Pirmininkas V. Landsbergis, Europos katalikų švietimo komiteto generalinis sekretorius Etienne Verhack, Vokietijos Eichstatt'o Šv. Willibald'o, Belgijos Šv. Nikolaas'o, Rygos, Lietuvos katalikų mokyklų ir gimnazijų delegacijos, Bažnyčios atstovai, nemažai buvusių auklėtinių ir dirbusių mokytojų.

Šventė prasidėjo spalio 8 d. šv. Mišiomis Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje. Šv. Mišias aukoją vyskupas VI. Michelevičius. Sugiedotas gimnazijos himnas, kuriam žodžius šiai progai parašė poetas B. Brazdžionis, muziką sukūrė kompozitorius V. Bartulis. Iškilmingas minėjimas-konferencija vyko Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos Vyskuptų konferencijų salėje. Svečius, pedagogus ir moksleivius pasveikino Seimo Pirmininkas V. Landsbergis, priminęs, jog Jėzuitų gimnazija simbolizuoja didžiu-

lę švietimo, sielovados, kultūros misiją, kurią prieš daugelį metų Lietuvoje atliko Jėzuitų ordinas. Jis pabrėžė, kad mokytojų ir mokinių sėkmė prisideda prie Lietuvos švietimo klestėjimo, viso mokymo ir auklėjimo humanizavimo.

Konferencijoje buvo perskaityti įdomūs pranešimai, kuriuose atskleista jėzuitų švietimo tradicija ir gimnazijos istorija nuo jos įkūrimo iki dabarties. Apie senąjį jėzuitų švietimą kalbėjo prof. E. Ulčinaйтė, jėzuitų teatro tradicijas apžvelgė V. Truskauskaitė, T. A. Saulaitis SJ skaitė pranešimą *Jėzuitai maro metu* (18 a.). Prof. A. Piročkinas pristatė mokyklos veiklą A. Mickevičiaus darbo metais. Mokytoja O. Zutkienė priminė mokyklos gyvavimą nepriklausomybės ir sovietinės okupacijos metais. Gimnazijos direktorius kun. G. Vitkus SJ kalbėjo apie šiandieninės mokyklos džiaugsmus ir rūpesčius, pabrėždamas ignaciškos auklybos principus - ugdyti išsilavinusį, aktyvų, mylintį ir tarnaujantį artimui žmogų.

Intarpus tarp pranešimų užpildė Baroko epochos muzika, daina, poetinis žodis.

Tarp gimnaziją sveikinusių svečių buvo atstovai iš Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerijos, Vilniaus universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno apskrities, miesto Švietimo ir ugdymo skyriaus, gimnazijų. Maloniai nuteikė Prezidento V. Adamkaus atsiųstas sveikinimas.

Po pietų Kauno senamiestį užtvindė šventės dalyvių eiseną. Kolonos priekyje žygiavo Eichstatt'o Šv. Willibald'o gimnazijos pučiamųjų orkestras, gimnazijų atstovai su savo vėliavomis, mūsų mažiausieji - penktokai, nešini pačių sukurtais darbais, toliau driekėsi svečių, mokytojų, gimnazistų kolona, kuri gražią rudens dieną pagyvino senojo Kauno gatves. Eiseną tris kartus sustojo pamąstyti apie nueitą kelią ("Pašaukti vardu..."), apie tautos atmintį ("Gimę čia..."), apie žmogaus kūrybą ("Atėję kurti...").

Vakare Kauno valstybiniame akademiniame dramos teatre suvaidintas gimnazistų spektaklis - K. Binkio pjesė *Atžalynas* (rež. A. Reimeikienė).

Spalio 9 d. į gimnaziją rinkosi visų laidų abiturientai ir dirbusieji mokytojai. Jie susitiko klasėse, dalinosi prisiminimais, vaikščiojo po pasikeitusią mokyklą, aplankė Perkūno name eksponuojamas parodas, kurioms darbus pristatė gimnazijos moksleiviai bei jų tėveliai.

Skambant švelniai fleitos melodijai, atidengtas jubiliejinis vitražas (dail. E. Markūnas), vaizduojantis šv. Ignaco Lojolos *Dvasinių pratybų* filosofijos simbolius.

Vidudienį šventės svečius pradžiugino koncertas, kurį pradėjo gimnazijos moksleivių ir mokytojų folkloro ansamblis. Svečių iš Eichstatt'o Šv. Willibald'o gimnazijos džiaz orkestras atliko puikią programą. Po koncerto krepšinio aštuolių pakvietė į draugiškas varžybas tarp dabartinių ir buvusių gimnazijos moksleivių.

Prasmingas šventės akcentas - ažuoliukų sodinimas Pažaislyje. Svečiai, buvę ir dabartiniai auklėtiniai pasodino 35 ažuoliukus, kuriuos, lyjant lietuvi, klausantis folkloro ansamblio *Žaisla* atliekamų senovinių lietuvių dainų, gimnazistai pasiryžo prižiūrėti ir išsaugoti.

Šventė baigėsi gimnazijos bendruomenės ir svečių vakarone, kuri pakvietė bendram šokiui, dainai, bičiuliškam pokalbiui. 350 metų sukakties minėjimas leido patirti neišdildomų įspūdžių, priminė turtingą Kauno jėzuitų gimnazijos istoriją, dar labiau subūrė mūsų bendruomenę, suteikė vilčių naujos, pažangios, krikščioniškai brandžios visuomenės kūrybai.

Religiją ir Dievą reikia pažinti

Ignas Naujokas

Religijos pagrinduose, pačiame tikėjimo akte glūdi didesnis ar mažesnis tikėjimo pažinimas. Jei to bent elementariausio pažinimo neturėtų, negalėtų nei tikėti Dievu, nei sąmoningai Jam nusilenkti, Ji pagarbinti.

Šiais žodžiais nenorima tvirtinti, kad tasai tikėjimo ir Dievo pats pirmykštis, kad ir labai netobulas, neaiškus pažinimas, laimėtas kokio nors pamokymo forma, būtinai turi ateiti iš kito žmogaus ar iš knygų. Juk ir natūrali, neigiamos aplinkos nenuteikta, nesugadinta siela, šiais klausimais niekieno ir nepamokyta, tiesia rankas į aukštesnę, nežinomąją Būtybę, kurią protinga žmogaus prigimtis nujaučia ir kurios nesąmoningai ilgisi.

Šiame straipsnyje norima kalbėti apie praplėstą, pagilintą, sąmoningą tikėjimo pažinimą, kuris, ir neduodamas tikėjimo malonės, pašalina kliūtis ir paruošia kelią tikėti. Gilaus ir nuolat gilinamo religijos pažinimo reikalinga ir tikinčiajam, kad jis galėtų sėkmingai kovoti ir įtikinančiai nugalėti tikėjimo sunkenybes, kylančias jo dvasios pasaulyje prietarų, priekaištų ar abejojimų forma.

Taip, religijos pažinimas yra būtinas. Ne veltui todėl skaitome jau pirmame katekizmo puslapyje: gyvename tam, kad Dievą pažintumėm, Jį garbintumėm, Jam tarnautumėm... Todėl pirmoje vietoje reikia Dievą pažinti. Be Jojo pažinimo negims žmoguje nei mažiausiame laipsnyje anoji meilė Dievui, be kurios neįmanomas, kad ir netobulas, Jojo valios vykdymas. Todėl pažinti religiją, kuri Dievą skelbia, tai tas pats, ką vykdyti vieną pagrindiniausių mūsų gyvenimo uždavinių. Šių minčių šviesoje paaiškėja tie griežti Pascalio žodžiai: "Yra tik dvi rūšys

žmonių, kuriuos galima vadinti protingais: vieni tarnauja Dievui visa širdimi, nes Jį pažįsta, kiti gi ieško Jojo visa širdimi, nes Jo dar nepažįsta". Tiems gi, kurie Dievą, regis, tiki, bet kuriems Dievas yra beveik negyva sąvoka, kurie savo gyvenimo praktikoje prilygsta netikintiems Dievo buvimu, visai prasminga yra šia proga priminti Faberio žodžius: "Negali būti nieko, kas mus pasaulyje labiau domintų, kaip pažinimas, kokie yra mūsų santykiai su Dievu".

Pažinti religiją reikia ir apsišvietusiam žmogui, inteligentui, ir kartais būtiniau negu nemokytam. Juk inteligentui žmogui yra labiau prieinama visokeriopa literatūra, kurioje dažnai randame neteisingų tikėjimo tiesų sąvokų, daug klaidingų bei klaidinančių idėjų. Kad visa tai neįsmeigtų žmogaus sąmonėje ir nepasiliktų joje, jis turi visa tai kritiškai įvertinti, savyje nugalėti. Jis turi susikurti tą dvasios atsparumą, kurį sudaro religijos pažinimas, josios gilinimas.

Negalvokime, kad mūsų gyvenimui užtenka tik tikėjimo žinių, kurias esame įsigiję mokykloje, kad ir aukštesnėje. Dar, kad jas būtų tikrai įsigiję, tačiau, deja, gimnazijoje, beveik mes visi, tikybos pamoką traktavome mokiniškai, mokėmės jos tik tiek, kad galėtumėm atsakyti mokytojui bent pakenčiamai. O ne retai ir to nepadarėm! Nesykį tos pamokos atsakymo buvo tiek mažai tereikalauta, kad tikybos pamoka atrodė mums mažiausiai verta dėmesio. Aiškiau tariant: buvo dažnai elgiamasi taip, kad atrodė, jog tikybos pažinimo buvo stengiamasi išvengti bet kuria kaina. Jei dar atmintis stengėsi atsiminti, kad galėtų paklausta šį tą atsakyti, tai dvasia tame darbe nedalyvavo. O gyvenimo patirtis aiškiai rodo, kad vien tiky-

bos mokymosi gyvenimui neužtenka. Reikia studijų, reikia tikro ir nuoširdaus įsigilinimo į tuos dalykus. Kiekvienas šviesiai galvojantis turi pajėgti pats sau duoti apyskaitą, kodėl jis tiki. Besivadovaujant Katalikų Akcijos principu, mažiau mokytas žmogus turi teisės laukti iš tikinčiųjų šviesuolių gilesnio pagrindimo tikėjimo tiesų bei aiškesnio nušvietimo jame kilusių klausimų. Ar visa tai neįpareigoja mus tikėjimą studijuoti ir tų studijų niekad neapleisti?

Pascal nepaprastai baisisi tais, kurie tikė-

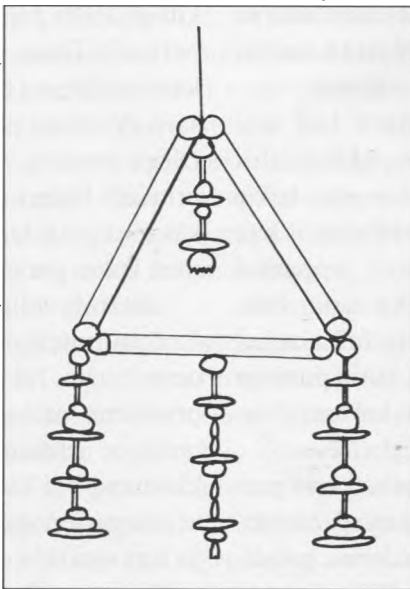
jimą per mažai pažindami, visai nesirūpina šia savo liūdna būtimi bei josios pasekmėmis.

O nesirūpinantiems pažinti, prieš jį dar kovojantiems, Pascal neranda pakankamai griežtų žodžių: kovodami prieš religiją, jie turėtų tvirtinti, kad jie padėjo visas pastangas visur ieškoti (religinės tiesos I. N.), bet patenkinančio atsakymo jie niekur nerado... Bet iš tikrųjų niekas jų taip nedarė... Jie mano padėję pakankamai pastangų, keletą valandų paskaitinėje, kurią nors Šv. Rašto knygą, arba paklausinęję kurio

nors dvasiško tikėjimo klausimais, ir vėliau giriasi, kad jie veltui ieškojo (tikėjimo tiesos I. N.) knygose ir pas žmones. Bet aš jums pasakysiu, ką ir anksčiau esu jums sakęs, kad šis nerūpestingumas yra nepakeliamas. Juk čia reikalas liečia mus pačius, mūsų būtiį". Šitoje vietoje šis didysis mintytojas šitaip nerimauja ir priekaištauja: "Tas, kuris abejoja ir neieško, yra labai nelaimingas ir nedoras ir jeigu dar, be to, jis yra ramus ir patenkintas... tada aš nežinau, kaip tokią pasibaisėtiną būtybę aptarti".

Jei šiaip kitose srityse išsimokslinęs ir išsilavinęs žmogus savo religinio pažinimo nedaugina, negilina, tada susidaro anas pragaištingas dvasinės pusiausvyros suardymas, kai iš vienos pusės turima universitetinis išsilavini-

mas, tuo tarpu iš antros pusės pasaulėžiūros klausimais jis pasilieka dvasinis neužauga. Tad nenuostabu, kad per šią nepakankamo religinio pažinimo spragą veržiasi abejonės ir svyravimai, ir kad toks šviesuolis, inteligentas žmogus nepajėgia suderinti "savo" religijos su savo mokslu. Jei šios rūšies žmogus nenori visai prarasti tikėjimo, jam reikalinga jį giliau pažinti, jį pakelti, jei ne iki universitetinio, tai bent iki žymiai aukštesnio lygio ir jame subręsti, kaip jis yra jau subrendęs kito mokslo srityje. Tik tada pu-

siausvyra bus atstatyta, spraga užpildyta ir tarp jojo mokslo bei jojo religinio pažinimo išnyks prieštaravimai, atslūgs įtempimas.

Religiją giliau pažinus, neišvengiamai kiekvienam paaiškės, kad tikėjimo ir mokslo tiesa negali viena kitai prieštarauti. Jei kartais atrodo, kad prieštarauja, tai šis įspūdis susidaro arba todėl, kad tikėjimo tiesos iškreipiamos ir nesuprantamos ir taip nusakomos, kaip jų pati Bažnyčia nenusako, arba kai mokslo hipotezė visai nepagrįstai paverčiama tiesa. Tuo

tarpu tarp gerai suprastos tikėjimo tiesos ir tikro, įrodyto mokslo, arba sveiko protavimo, negali būti prieštaravimo. Ir viena, ir kita tiesa, ir protas, ir tikėjimas eina iš Dievo, o Dievas gi negali pats sau prieštarauti. Nenorima tuo pasakyti, kad kaip mokslo tiesa, taip ir tikėjimo tiesa turi tą patį apčiuopiamą aiškumą, nors kaip tikėjime, taip ir moksle yra paslapčių. Kitaip ir būti negali. Dievas, pasaulio ir apreiškto tikėjimo autorius, nebūtų Dievas, jei mūsų protas bet kurioje srityje galėtų Jį pilnai apimti. Taip, tikėjime yra sunkenybių, neaiškumų, bet "tūkstantis sunkenybių dar nesudaro pagrindo abejonei", sako Newman.

Kad tikėjimo tiesos yra rimtai pagrįstos, kad jų rimtais argumentais negalima paneigti,

sugriauti, rodo ir tas faktas, kad net pačių didžiųjų tikėjimo priešų ginklas - tai pajuoka, o tas, kuris pajuokia, įrodo savo argumentų silpnumą ir bejėgiškumą. Pajuoka - tai silpnųjų ginklas. O šį ginklą, kaip rodo patyrimas, absoliuti netikinčiųjų dauguma laiko savo rankose. Nepajėgdami rimtai kalbėti, nes tam reikia pasiruošimo ir pažinimo, jie griebiasi nieko nekainojančio ginklo, kuriam vartoti nereikia nei pasiruošimo, nei mokslo.

Vis labiau tikėjimo pažinimą gilindami, prieisime prie įsitikinimo, kad tikėjime nėra nenugalimų sunkenybių, kad abejonės gali būti išsklaidytos, kad tikėjimo tiesos yra pagrįstos gilios logikos, kad nėra išmintingo pagrindo netikėti. Tą įsitikinimą patvirtins mums ir įvairūs gyvenimo faktai. Juk absoliuti mokslininkų dauguma Dievą tikėjo. Juk ir didžiausi tikėjimo priešai (ir tai ne mirties patalė) atsiverčia, t.y. įsitikina, kad klydo, ir pirma prieš tikėjimą savo raštais kovoję, pradeda jį ginti. Ar ši aplinkybė nerodo, kiek įtikinamos jėgos yra tikėjime, jei ji įstengia perorientuoti net priešus? Juk ir kraštuose už "geležinės uždangos" nepaisant didžiausios antireliginės propagandos, religinė propaganda yra uždrausta. Ar mes pagalvojame, ką tai reiškia? Tai reiškia, kad jie jaučia savo antireliginių argumentų silpnumą, kad jie bijo atviros kovos, kad jie bijo religinio žodžio, kuris, kaip jie nesąmoningai jaučia, gali kitus įtikinti. Ir taip, kaip pirmieji pajuokos, taip ir šie griebiasi silpnųjų ginklo: policijos prievartos, kad tikėjimo atstovams surakintų lūpas. Jei netikėjimas ir jo įrodinėjimai būtų taip stiprūs, kaip kad jie tvirtina, jei tikėjimo pagrindai būtų taip silpni ir paniekos verti, kaip kad jie teigia, tada jie nebijotų religinės propagandos, tada jie norėtų viešai su religija aiškintis, kad prieš visus jos silpnumą parodytų ir ją sugriautų. Jie to nedaro todėl, kad netikėjimas yra per daug drumzlinas, kad galėtų stoti tiesos saulės akivaizdon!

Jei, iš viso, tikėjimą reikia pažinti, jojo pažinimą gilinti, kad jo nenustotum, ar jam ke-

lią savo sielon paruoštum, tai visų pirma reikia pažinti Dievą, kuris yra religijos pradžia, pagrindas ir turinys. Visos tikėjimo tiesos eina iš Dievo, rodo į Dievą, veda į Jį. Giliau panagrinėjus žmogaus prigimtį, jos siekius, jos ilgesius, matome, kad viskas žmoguje tiesia ranką į Dievą ir "kaip paukščiukas iškritęs iš lizdo, taip mūsų siela šaukiasi Dievo", rašo L. Tolstojus.

Dievą pažinti reikia, nes tai yra Esybė, kuri sudarė gyvenimo turinį kilniausių ir geriausių žmonių, gyvenusių šiame pasaulyje. Tai šventieji. Jie Dievui gyveno, Dievu gyveno ir visa Dievo garbei kūrė, savo visu gyvenimu visus į Dievą kvietė, jiems kelią rodė. Atsirėmę į Dievą, jie pačius save peraugo ir, heroiskai gyvendami, heroiskai teigė, kas yra dieviško žmoguje. Atsirėmę į Dievą, jie pasidarė žmonijos pasididžiavimas ir garbė.

Nėra kitos Esybės, į kurią visi amžiai, kiek tik istorija gali įžvelgti, visos tautos ir absoliuti žmonių dauguma, būtų taip tikėję, kaip Dievą, arba Dievybę.

Štai kodėl nepažinti Dievo, tai nepažinti pačios svarbiausios ir esmingiausios Esybės, kuri, tartum Dvasinė Saulė, lydi žmonijos gyvenimą. Nenuostabu, kad ir Jėzus Kristus savo Vyriausiojo Kunigo maldoje nurodė mums tą patį svarbiausiąjį ir esmingiausiąjį pažinimo objektą, tai Nematomą ir Matomą Įsikūnijusį Dievą: "Tai yra amžinasis gyvenimas, kad jie pažintų Tave, vienatinį tikrąjį Dievą ir kurį Tu siuntei, Jėzų Kristų" (Jn 17, 3).

Chiara Lubich

“Mylėk savo artimą, kaip save patį”

(Mt 22, 39).

Tuos žodžius taip pat galima rasti Hebrajų Šventraštyje. (Lv 19,18).

Jėzus reagavo į apgaulingą paklausimą, užimdamas didį žydų pranašavimo paprotį, kuris buvo ieškomas Toros vienijančių principų, tai yra Dievo mokymo Biblijoje. Rabbi Hillel kartą pamokslaudmas sakė: “Kas yra tau nepakenčiama, nedaryk to savo artimui. Tai yra viskas, kas yra Toroj. Visa kita paprastas paaiškinimas (Shabbo, 31a).

Hebrajų mokytojams artimo meilė yra kaip pavyzdys Dievo meilės, kuris sukūrė žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą. Todėl yra neįmanoma mylėti Dievą nemylint artimo: tai yra tikroji pareiga mylėti artimą, vykdamas svarbiausią teisinį įstatymą.

Jėzus pakartojo tą principą ir pridėjo, kad įsakymas mylėti artimą yra panašus pirmajam ir svarbiausiam įsakymui, būtent mylėti Dievą vis širdimi, visu protu ir visa siela. Patvirtindamas panašumą abiejų įsakymų, Jėzus aiškiai apribojo tuos įsakymus vykdyti abu kartu, kaip krikščionių pasiryžimą laikytis tos tradicijos. Kaip apaštalas Jonas sakė, aiškiai reikalaujamas: “Kuris nemyli artimo, kurį matė, negali mylėti Dievo, kurio nematė”.

“Mylėk savo artimą, kaip save patį”.

Mūsų artimas - kaip Evangelija aiškiai sako - yra kiekvienas žmogus, vyras ar moteris, draugas ar priešas. Artimo meilė yra ta pati visuotinė ir asmeninė. Ji priima visą žmoniją ir kiekvieną asmenį konkrečiai.

Ar mes turime tokią dosnią širdį, kad galėtumėm taip mylėti? Kaip mes galime turėti toki

dėmesį artimui, net toli esančiam, kad galėtumėm įveikti perdėtą savimylą ir pažinti tą “savo aš” kituose? Tai yra Dievo dovana. Iš tikrųjų tai yra tikroji Dievo meilė, kuri buvo įlieta į mūsų širdis per Šv. Dvasią, kuri buvo mums duota (Rom 5,5).

Todėl tai nėra paprasta meilė, ar tik draugiškumas, ar žmogaus meilė, bet toji meilė buvo įlieta į mūsų širdis krikšto metu; toji meilė, kuri yra paties Dievo ir Švenčiausios Trejybės gyvenimas.

Tuo būdu meilė yra viskas, bet norėdami mylėti tikrai nuoširdžiai, mes turime žinoti kai kurias rūšis, kurios aiškinamos Evangelijoje ir bendrai Šventraštyje. Mums atrodo, kad jos gali būti sutrauktos į keletą pagrindinių požymių.

Pirm visko Jėzus, kuris mirė už kiekvieną, mylėdamas kiekvieną, moko mus, kad tikroji meilė padeda mums mylėti kiekvieną. O ne vienodą, paprastą žmogišką ir ribotą meilę, kuria mes turime savo širdyse, skiriame savo giminėms, draugams ir keliems kitiems... o autentiška meilė, kurios Jėzus nori, draudžia diskriminaciją. Juk reikia mylėti malonų asmenį ir nemielą, gražų ar ne, suaugusį ar vaiką, tautietį ar svetimšalį, mano ar kitos Bažnyčios narį, mano tikėjimo ar kitokios religijos. Tai ir yra meilė, kuri rodoma kiekvienam. O mes ir privalome mylėti kiekvieną, jei asmuo yra malonus ar nemielas, gražus ar ne, suaugęs ar vaikas, tautietis ar svetimšalis, narys mūsų Bažnyčios ar kitos, mūsų tikėjimo ar kitokios religijos. Tai yra meilė, kuri rodoma kiekvienam. O mes juk ir privalome mylėti kiekvieną, net nelaukdami, kol kitas asmuo mus mylės. O mes, bendra prasme kalbant, mylime ir tada, kai mūsų jau nemyli. O tikroji meilė pradeda mylėti

Šventės dalyvių eiseną Laisvės alėja.

V. Želionio nuotr.

pirmoji, kaip Tėvas pirmas mylėjo visus. Kai vyrai ir moterys, būdami nusidėjėliai, nemylėjo, Tėvas siuntė savo Sūnų mus gelbėti.

Todėl: mylėdami kiekvieną, turime mylėti pirmi.

Kitas dar vienas privalumas: tikroji meilė mato Jėzų kiekviename artime. Štai Jėzaus žodžiai: “Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte” (Mt 25, 40). Jėzus pasakys tai mums paskutiniame teisme. Ir Jis nuspręs pagal tai, ką gero ar blogo padarėme.

Tikroji meilė padeda mums mylėti draugą ir priešą: daryti jiems ką nors gero ir melstis už juos.

Jėzus taip pat nori, kad meilė, kurią Jis atnešė į žemę, taptų savitarpine ir kad kiekvienas asmuo galėtų mylėti vienas kitą ir gyventi vienybėje.

Taip tikroji meilė padeda mums mylėti kitą asmenį taip, kaip mes mylime save. Ir tai turi būti vykdoma raidiškai. Mes turime mylėti kitą asmenį tokį, kaip save patį, ir viską daryti jam taip, kaip sau pačiam. Tikroji meilė padeda mums kentėti su tais, kurie ką nors kenčia, džiaugtis su tais, kurie džiaugiasi, padeda nešti

kitiems jų sunkenybes. O šv. Paulius sako, kad meilė padeda mums taip sutapatinti save su kitu asmeniu. Todėl meilė nėra tik jausmai ar gražūs žodžiai, bet konkrečios ir veiksmingos meilės pavyzdys.

Tie, kurie yra kitos tikybos, taip pat stengiasi gyventi pagal vadinamąją *Aukso normą*, kuri gali būti randama visose religijose. Tai skatina mus elgtis su kitais taip, kaip norėtumėm, kad kiti su mumis elgtųsi. Gandhi išaiškina labai paprastai ir įspūdingai: “Aš negaliu žaloti kito, nesužalojęs savęs”.

Tad šį mėnesį gali būti proga sukaupiti dėmesį artimo meilei. Mūsų kaimynai turi įvairių ypatybių: artimiausias kaimynas, mokyklos draugas, giminaičio draugas. Bet taip pat yra skausmingų žmonijos ypatybių, kurias televizija rodo: karo sunaikintus miestus ir gamtos nelaimes. Kadaise jie buvo mums nežinomi ir tūkstančius mylių nuotolyje. O dabar jie jau tapo mūsų kaimynais.

Meilė mums pataria ką daryti kiekvienoje situacijoje, kad po truputį širdys išsiplėstų iki Jėzaus širdies didingumo.

Iš anglų kalbos išvertė **Kostas Paulius**

Kaip reaguoti į apkalbas

Justė Gregorauskaitė

* * * * *

Galbūt aš turėčiau šias savo mintis rašyti į dienoraštį arba išsipasakoti mamai, geriausiai draugei, bet dienoraštis pasimetė stalčiuose tarp sąsiuvinų, o ir nei mamos, nei draugės nėra šalia... Gal šis laiškas Jums pasirodys per daug asmenišką, atlapaširdžio žmogaus ranka parašytas, bet, prašau, vis vien išklausykite...

Aš dabar net negaliu pasakyti, kad man liūdna. Jaučiuosi gana keistai. Man skaudu, bjauru, viskas atgrasu. Aš daug kuo nusivylusi, bet negaliu įvardinti konkrečių asmenų. O tokia būseną todėl, kad daug kas mane apkalbinėja ir tie žmonės vienas po kito išaiškėja. Bjauru, kad tai mano klasės draugės.

Aš visai neseniai buvau atėjusi į naują klasę (dar pirmas mokslo metų mėnuo), bet daugumą mokinių pažinojau iš anksčiau. Tuojau pastebėjau tas dvi merginas, įpratusias pamokų metu ne kalbėtis, o susirašinėti rašteliais, nors jos sėdėjo viename suole. Vienąkart man teko joms paskolinti anglų kalbos vadovėlį pamokai, nes abi pamiršo savuosius atsinešti. Ir, kaip vėliau išaiškėjo, per tą pamoką jos kaip paprastai susirašinėjo ir lapelius įdėjo į mano knygą. Po pamokos visai pamiršusios apie tuos raštelius, ją man grąžino. Grįžus namo ir susiruošus atlikti anglų kalbos užduotis, aš atsiverčiau tą vadovėlį ir išvydau lapukus... Vieną paėmiau ir perskaičiau. Iš karto supratau, kad tai apie mane (man labai patinka spręsti kryžiažodžius, todėl istorijos pratybų sąsiuvinyje juos visus buvau išsprendusi be mokytojo paliepimo). "Ji neturi nei kokio nors gyvūno, nei draugu, niekur neina, tik sė-

di namie ir visokius kryžiažodžius sprendžia..." Pasijutau tarsi įgavusi pašluoste per veidą". Jos su manim elgdavosi maloniai ir draugiškai, todėl buvau labai nustebinta, kai supratau, ką jos iš tikrųjų apie mane galvoja ir šneka. Jaučiausi tikrai bjauriai ir net nežinojau, ką bemanoti apie save, apie jas... Nuo to laiko aš nebėgiu nė su viena iš jų nuoširdžiai bendrauti: kiekvieną savo žodį pasveriu, prieš pasakydama pamąstau, ar tikrai jį verta pasakyti, o ir jų kiekvieną veiksmažodį, posakį vertinu labai atsargiai. Nėra to impulsyvaus nuoširdumo, kuris būna tikrojo draugystėje...

Antrą kartą pasijutau taip baisiai visai neseniai. Tai vėlgi susiję su klasės kolektyvu. Mindaugas mūsų klasėje mėgsta paišyti visokius šaržus, bet, tiesą pasakius, jie kartais būna visai nejuokingi. Šįkart jis piešė visus klasiokus savo užrašų paskutiniuose puslapiuose, bet niekam viešai nerodė, tik susirinkę klasės vaikinai prie to sąsiuvinio linksmai kvatojosi. Kai iki soties prisilinksmino, išsiskirstė ir kažkuris jų nerūpestingai paliko Mindaugo užrašus ant mano suolo. Na, tas moteriškas smalsumas. Atsiverčiau tuos paveikslėlius. Man nebuvo taip juokinga. Jie tikrai ne švelniai pajuokiamai pabrėžė kiekvieno kurį nors savybę, trūkumą ar perteklių. Mindaugas, piešdamas mane, išryškino mano ydas, dėl kurių aš jau buvau pradėjusi nusikratyti visai nereikalingų kompleksų. Šaržiškai pavaizduoti mano ilgi plaukai - aš undinė. Stambi, labai apvalių formų ir su akiniais, kokius nešiodavo tipiškos sovietinių laikų panelės... Na, dėl akinukų aš jau seniai nesijaudinu. Dabar nešioju lengvus, šiuolaikinio dizaino akinius, kurie pakankamai dera prie mano veido. Bet labai kompleksuoju dėl savo figūros. Tikrai nepretenduoju į topmodelių viršūnę ar į absoliučią daugumą mūsų laikų merginų, kurias galima iškart statyti ant podiumo. Todėl aš su savo apvaliom ir labai jau moteriškom formom neįtinku į tą paveikslą. Taigi tas Mindaugas savo piešiniu visus mano trūkumus ir pasakė, ne tik pasakė, bet tiesiog rėkė išrėkė...

O Viešpatie, nejaugi aš vėl pradėsiu bijoti?! Bijosiu užsivilkti bent šiek tiek trumpesnę ar siauresnę drabužį. Jeigu ir toliau taip tęsis, bijosiu ne tik kaip nors įdomiau apsirengti, bet ir į gatvę išeiti.

Nes aš - "bjaurusis ančiukas". Ir kenčiu dėl savo amžiaus opiausios problemos - veido odos. Kiek ašarų išlieta, kiek pinigų išleista dėl šio dalyko... Bet man, matyt, reikia išaugti iš šio amžiaus ir tada viskas išsispręs. O kiti to negali ar nenori suprasti?! Ir mano, kad jei "bjaurusis ančiukas" dar nevirto gulbe, tai jis yra negeras, piktas, nesugebąs nuoširdžiai bendrauti... Tokią aplinkinių nuomonę sužinojau šiandien...

Prieš metus draugavau su viena mergina, kuri dabar mokosi kitoj mokykloj, todėl mūsų ryšiai po truputį išblėso. Tuo metu ji susitikinėdavo su draugišku, nuoširdžiu vaikinuku. Aš su juo kartais atvirai pasišnekėdavau, mes labai gražiai sutarėdavome ir maniau, kad esame tikrai geri draugai. O šiandien visai atsitiktinai iš kitos draugės sužinojau, kad tas vaikinukas mane už akių apkalbinėja, sakydamas, kad aš esu tik "stora ir spuoguota mergė" ... Man trūksta žodžių apibūdinti tai, kas dabar dedasi mano viduje... Man skaudu, kad žmonės, kuriuos aš maniau esant savo draugais, o ne šiaip pažįstamais, su manimi taip elgiasi... Man bjauru, kad jie nesupranta, jog ne išvaizdoje, paaugliškuose spuoguose ar draugų skaičiuje slypi tikra draugystė, tikra žmogiška šiluma, supratimas, užuojauta, ko mums taip dažnai reikia. Bėgant metams, išvaizda keičiasi, brendimo problemos su laiku irgi išnyksta, o tie draugai gali pasirodyti nesą jau tokie draugiški. Ir jeigu jie to nesupras, niekad nepajus meilės. Meilės draugui, savo porai, apskritai - kitam žmogui. Turiu tikrų draugų, kurie tai suvokia, myli mane ir griežtai man draudžia kompleksuoti dėl savo netobulos išvaizdos ir netgi pabara dėl per didelio jautrumo. Tuomet suprantu, kad apkalbos yra tik pavydžių žmonių arba neišmanėlių pašnekesiai. Po poros dienų, kai viskas aprims, aš gal taip skaudžiai nebesikankinsiu. Bet ar pajėgsiu užmiršti...

Apkalbos palieka randą širdyje visam gyvenimui, juk visada prisimeni, ką kas yra apie tave negero pasakęs, bet niekad nereikia į jas labai jautriai reaguoti, kad ir kaip jos skaudintų. Pirma, žmogus nuliūsta, o (aš įsitikinau jau ne vieną kartą) šypsena

visada pašalina bet kokius nesklaidumus ir yra nuoširdaus draugiškumo ženklas, į kurį dėmesingai reaguoja aplinkiniai. Antra, (mano atveju) nemana, kad verta po tiek pastangų ir savęs įkalbinėjimų vėl nerimauti dėl savo figūros, bjauruko veido ar mažo tikrų draugų skaičiaus. Tik tiek, kad tuos draugus darosi vis lengviau suskaičiuoti ir jau pakanka rankų pirštų, nors anksčiau jų vardai netilpdavo sąsiuvinio lape... Gaila... Labai gaila. O juk visuomet žmonės, ieškantys tikrų draugų, žvelgia į vidinį pasaulį ir net nepastebi tavo išorinių trūkumų. Bet tokių žmonių pasaulyje taip mažai, nes retai kuris suvokia tikrąją DRAUGYSTĖS žodžio prasmę...

Į apkalbas neverta kreipti didelio dėmesio. Tik pasiklausykime, ką šneka, ir praeikime pro šalį. Geriau jaudinkimės dėl to, ką sako mums, o ne dėl to, ką sako kitiems apie mus. Žinoma, kai iškyla aikštė visi už akių pasakyti žodžiai, būna bjauru, skaudu, liūdna... Bet kol gyvuos žmogus pasaulyje, tol gyvuos ir apkalbos...

O pagaliau... Kai mums sunku, kai pasidaro nebepakeliama, turėtume suklupti prie Nukryžiuotojo kojų ir paprašyti tvirtumo, mokėjimo suprasti ir atleisti... Kiek apkalbų, patyčių ir kankinimų Jis patyrė, bet niekad nepasidavė, nesuklupo nešdamas savo kryžių į Golgotos kalną... Tada suprantame, kad mūsų ašaros yra bereikšmės ir menkos, palyginus su tom kruvinom ašarom, kurias Jis dėl mūsų išliejo. Buvo pasakyta: "Prašykite, ir jums bus duota, ieškokite, ir rasite, belskite, ir bus jums atidaryta", tad prašykime, maldaukime, ieškokime to tvirto pasiryžimo ir mokėjimo atleisti, kurio dabar reikia... atleisti tiems, kurie mus apkalbinėja. "Kiekvienas, kas prašo, gauna, kas ieško, randa ir beldžiančiam atidaroma"...

Ačiū, kad perskaitėte šią mano mažytę išpažintį ir nušluostėte mano ašareles. Ačiū, kad suteikėte man galimybę išsakyti savo širdgėlą, kuri užgulė mane, atviraširdę, storą, spuogutą paauglę, neturinčią jokio gyvūno namie ir milijono draugų, nevaikščiojančią kiekvieną savaitgalį į diskotekas ir einančią iš proto dėl kryžiažodžių...

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

TEISINGAS, TAISYKLINGAS, TINKAMAS

Būdvardis teisingas dažniausiai vartojamas reikšme "atitinkantis tiesą, tikrovę, neprasilenkiantis su tiesa, nemelagingas", pvz., **teisingas** žodis, **teisinga** nuomonė, **teisingas** liudijimas, **teisingas** teismo sprendimas, **teisingas** žmogus (kuris savo žodžiais ir veiksmais nenusikaista tiesai, nepažeidžia kitų teisių).

Ir šnekamojoje kalboje, ir raštuose būdvardis **teisingas** (taip pat irrieveiksmis **teisingai**) gana dažnas, o periodinėje spaudoje - kartais net ir per dažnas. Būdvardis **teisingas** neretai be reikalo išstumia kitus žodžius - **taisyklingas**, **tinkamas**, **geras**, **tikslus** ir pan. Šių žodžių negalima laikyti būdvardžio teisingas sinonimais.

Duosime keletą būdingesnių pavyzdžių, dažniausiai paimtų iš mūsų periodinės spaudos, rodančių nepageidautinus žodžio **teisingas** vartojimo atvejus.

1. Būdvardis teisingas (arbarieveiksmis **teisingai**) keistinas į **taisyklingas (taisyklingai)**:

Tai yra **neteisingas** (= **netaisyklingas**) šio žodžio rašymas. Sportininkui yra labai svarbu **teisingai** (= **taisyklingai**) kvėpuoti. Lietuvių kalbos pamokose mokiniai yra mokomi teisingos (= **taisyklingos**) rašybos. Tame straipsnyje ne visur yra **teisingai** (= **taisyklingai**) dedami skyrybos ženklai. Kai kurie žodžiai yra **neteisingai (netaisyklingai)** vartojami.

Ne vietoje pavartoti žodžiai **teisingas**, **teisingai** kartais gali sukelti dviprasmiškumą. Pavyzdžiui, periodinėje spaudoje buvo straipsnis, pavadintas "Teisingai rašykime". Perskaičius tokią antraštę, ne vienam susidarė įspūdis, kad autorius pa-

sišovęs iškelti kur nors aprašytus iškreiptus faktus. Iš tikrųjų ten buvo keliamos kai kurios kalbos klaidos. Tad toji antraštė turėjo būti: "Taisyklingai rašykime". Galime dar palyginti pasakymus: **teisinga kalba** ir **taisyklinga kalba**. **Teisinga kalba** yra tokia, kai žmogus sako tiesą, nemeluoja, o **taisyklinga** - kai kalboje nepažeidžiamos gramatikos ir kitos taisyklės.

2. Būdvardis **teisingas** (prieiv. **teisingai**) keistinas į **tinkamas (tinkamai)**:

Dažniausiai žmogus tunka dėl **neteisingos** (= **netinkamos**) mitybos. Tik nuodugniai apžiūrėjęs ligonį, gydytojas gali nustatyti **teisingą** (= **tinkamą**) gydymą. Labai svarbu **teisingai** (= **tinkamai**) suderinti rūbų spalvas. Jie savo sūnų auklėja **neteisingais** (= **netinkamais**) metodais. Vaiko energiją reikia nukreipti **teisinga** (= **tinkama** arba **gera**) linkme. Skaitant **teisingiausias** (= **tinkamiausias**, **geriausias**) atstumas nuo knygos yra 33-35 cm. **Neteisingai elgiasi** (= **netinkamai elgiasi**, **negerai daro**) tie, kurie tuoj po valgio eina maudytis.

3. **Teisingas (teisingai)** keistinas į **tikslus (tiksliai)**:

Ar negalėčiau sužinoti **teisingą** (= **tikslų**) laiką? Aš neatsimenu jo **teisingo** (= **tikslaus**) adreso. Prokuroras prižiūri, ar **teisingnai** (= **tiksliai**) laikomasi įstatymų. Šis apribrojimas yra **neteisingai** (= **netiksliai**) suformuluotas.

Dar galima pridurti, kad šnekamojoje kalboje žodis **teisingai** labai dažnai vartojamas tais atvejais, kai klausytojas, atsiliepdamas į kito kalbą, patvirtina jo žodžius ar pritaria jo nuomonei. Tokiais atvejais daug vaizdingesni ir būdingesni būtų kitojie patvirtinimai; **teisybė**, **gerai sakai**, **iš tikrųjų ir t.t.** Štai pora pavyzdžių:

- Aš manau, kad mums reikėtų trupučiuką pailsėti.

- **Teisingai** (= **Iš tikrųjų. Gerai sakai**).

- Žiūrėk, jau tavo laikrodis sustojęs.

- **Teisingai** (= **Tikrai, Teisybė, Iš tikro**).

Iš visų čia pateiktų pavyzdžių matyti, kad daugeliu atvejų, būdvardį **teisingas** arrieveiksmį **teisingai** pakeitę kitais artimos reikšmės žodžiais, ne tik pajvairiname kalbą, bet ir tiksliau išreiškiame savo mintis.

Paruošė Aldona M. Jurkutė

ŽEMĖJE JAU GALI BŪTI ŠEŠI MILIJARDAI GYVENTOJŲ

JAV Gyventojų surašymo biuro pasaulio gyventojų "laikrodis", kuris rodo pasaulio gyventojų prieauglį, liepos 18 d. užfiksavo 6 milijardus. Tai įvyko 20 val. 24 min. 2 sek. Rytų Pakrantės laiku (pirmadienį 2 val. 24 min. 2 sek.).

Tačiau Gyventojų surašymo biuras įspėja, kad "laikrodžio rodomais gyventojų skaičiais nenorima pasakyti, jog pasaulio gyventojų skaičius žinomas iki vieno žmogaus".

JT yra pranešusios, kad pasaulio gyventojų skaičius viršys 6 mlrd. per tris mėnesius nuo liepos 12 dienos, o po to paskelbė spalio 12-ąją oficialia JT "6 milijardų diena".

Pasaulio gyventojų kasmet padaugėja 1,3 procento, o 1999 metais tikimasi 78 mln. vaikų gimimo. Vidutinėmis prognozėmis, 2150 metais žemėje turėtų gyventi 11 mlrd. žmonių.

5 mlrd. slenkstis buvo peržengtas 1987 metais, o 1960-aisiais planetoje gyveno tik 3 mlrd. žmonių. *Kauno diena* Nr. 167

PRITARIMAS IŠ VAŠINGTONO

JAV Senato Asignavimų komisijos priimtame įstatymo projekte dėl lėšų skyrimo Lietuvos kariuomenei kalbama ir apie Lietuvos pasiekimus kovojant su tarptautine narkotikų mafija. Pažymima, kad Lietuva dėl savo geografinės padėties ir puikių pasiekimų bendradarbiaujant su JAV tiesės saugos agentūromis turi būti išskirta kaip eksperimentinių programų vieta kovojant su tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu. Dokumente sakoma, jog tokiu būdu Lietuva duoda tiesioginę naudą ir Jungtinėms Valstijoms, mažindama pasaulinį or-

ganizuotą nusikalstamumą ir narkotikų kontrabandą. *XXI amžius* Nr. 49

VĖL TA IGNALINA

Europos Sąjungos ir Lietuvos Europos Asociacijos susitikime ES delegacijos vadovė K. Day, Europos Komisijos, kuruojančios Vidurio Europos šalis, direktorė, pareiškė, kad Ignalinos atominė elektrinė turi būti uždaryta. Pasak K. Day, gyvename viename žemyne ir todėl reikia turėti saugią branduolinę energiją. K. Day pritarė nuomonei, kad Lietuva neturėtų viena padengti Ignalinos AE uždarymą, Beje, ES delegacijos vadovė sakė, jog nuo 2000-ųjų metų Lietuva galės dalyvauti Europos Sąjungos ispa ir sapard programose. Pirmoji finansuoja didelius transporto ir aplinkos apsaugos projektus, o antroji - teikia prioritetą žemės ūkio projektams. *XXI amžius* NR. 49

TALKA LIETUVAI

Vilniaus miesto savivaldybės Didžiojoje salėje vyko gausių šeimų ir kalbos mylėtojų pagerbimo šventė. Organizatorius - TALKOS LIETUVIŲ TAUTAI steigėjas Jonas Petras Kedys, lietuvis iš Australijos, netuščiomis rankomis kasmet ankstyvą pavasarį grįžtantis namo.

- Kodėl norite padėti?.. - pasmalsavau.

- Kad išliktų Lietuva? Nes miršta daugiau negu gimsta.

Ir remia, skatina lietuvės motinas gimdyti vaikus ne garbės vedamas. Šis 85-erių metų kilnus žmogus yra anos Lietuvos patriotas, turįs gryną sąžinę ir jaučiąs pareigą. Visų pirma - tėvynei!

Iš pažinties su šiuo žmogumi gimė seniai svajota giesmė vilniui. Giesmė, kuri, jeigu kas sugalvos melodiją, turėtų būti giedama vilniečių su eigose, nuolat vykstančiose sostinės savivaldybėje. Viliamės ją pirmąsyk sugiedoti, minėdami šiųmetinio sukaktuvinininko Juozo Tumo -Vaižganto deimančiukus.

Giesmė Vilniui

*O Vilniau, didingas senovėje,
Tu virpini mūsų jausmus.*

Konferencijos svečiai.

V. Želionio nuotr.

*Dėl laisvės čia kovėsi žmonės
Ir didvyriai ilsis kapuos.*

*Tau, Vilniau, ištiesiamė ranką -
Tvirtybę pajauski delnuos!
Tau skiriame šokį ir dainą,
Bylojome garbę namuos.*

*Į mokslą, sesutės ir broliai!
Darbuokimės labai tautos!
Išsaugokim kalbą ir būdą
Brangiausios šalies Lietuvos!*

A. Šiupienienė, *XXI amžius* Nr. 57

BUS PAŽENKLINTA VIETA ŠALIA ŠV. ONOS BAŽNYČIOS, KUR ŽUVO OPERATORIUS

Prieš 35 metus tragiškai žuvusio kino operatoriaus Sauliaus Murmulaičio atminimui baigiamas kalti mažasis paminklinis ženklas. Šaligatvio plytelės dydžio kūrinių "Sudužusi gotika" ketinama įmūryti netoli operatoriaus žūties vietos, šalia Šv. Onos bažnyčios. S. Murmulaitis žuvo filmuodamas šį architektūros šedevrą, lūžus keliamajam kranui S. Murmulaičio žūties vietoje Maironio gatvės viduryje buvęs ženklas jau užpiltas asfaltu. Naujasis ženklas bus įmūrytas šaligatvyje kiek nuošaliau, kad praeiviai jį gerai matytų. Iš raudonojo granito iškalta "Sudužusi gotika" vaizduoja gotikinį elementą - suskilusio dobilo lapo formos rozetę.

Pasak profesoriaus Gedimino Jokūbonio, jis savo kurso studentus skatinęs Vilniuje atgaivinti Europoje paplitusią tradiciją įsimintinus įvykius pažymėti nedideliais paminkliniais ženklais. *XXI amžius* Nr. 56

JAPONAI REMS NACIONALINĘ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKĄ

Japonija parems Lietuvos Nacionalinę Martyno Mažvydo biblioteką. Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas ir Japonijos ambasadorius Masaki Orita pasikeitė notomis bei pasirašė techninės pagalbos dokumentus dėl japonų skiriamos paramos.

Šiemet Japonijos vyriausybė 46,5 milijono jenų (per pusantro milijono litų) vertės parama skiria Nacionalinei bibliotekai, kuriai bus perkama garso ir vaizdo įranga.

Pernai Japonijos vyriausybės parama buvo oficialiai paskirta Nacionalinio Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejaus Mykolo Žilinsko dailės galerijai Kaune. Pusės milijono litų vertės garso ir vaizdo aparatūra galerijai perduota šiais metais.

Ši įranga galerijos lankytojams padeda netiesiogiai pažvelgti į muziejaus fonduose saugomus vertingiausius meno kūrinius, primena apie parodas bei jų autorius, kurie savo darbus eksponavo šioje galerijoje. *Lietuvos aidas* Nr. 145

ARCHEOLOGINIAI KASINĖJIMAI ŠIAULIOSE - REZULTATYVŪS

Ruošiamasi įrengti specialų apšvietimą vieninteliam Šiaulių istorijos architektūros paminklui - Šv. Petro ir Pauliaus katedrai, kuri pastatyta XVII a. pradžioje. Šiuos darbus finansuoja savivaldybė. Prieš juos vykdant, atlikti žvalgomieji archeologiniai kasinėjimai. Šito iš projektuotojų ir projekto vykdytojų pareikalavo Kultūros vertybių apsaugos departamentas.

Kasinėjimai buvo rezultatyvūs. Netikėtai atkasta akmenų juosta, kuri gali būti pirmosios medinės Šiaulių bažnyčios, statytos apie 1445 metus, pamatų fragmentu.

Iki šio atradimo tiksliai nežinota medinės bažnyčios stovėjimo vieta, apie tai nėra istorinių šaltinių. Tačiau kad ji buvo šiaurietinėje dabartinės Šv. Petro ir Pauliaus katedros pusėje, spėjiojimų būta.

Istorikų prielaida dar bus tikrinama. Manoma, kad jai pasitvirtinus, pagal rastąjį fragmentą nebūtų sudėtinga nustatyti visos medinės bažnyčios buvimą vietą. *Lietuvos aidas* Nr. 144

PIRMĄJĄ LIETUVIŠKĄ SPEKTAKLĮ PRIMINS PAŠTO ŽENKLAI

Valstybės įmonė *Lietuvos paštas* į apyvaratą išleidžia dviejų pašto ženklų bloką, skirtą pirmojo viešo lietuviško spektaklio - Keturakio "Amerika pirtyje" - 100 metų jubiliejui.

Viename ženkle pavaizduoti pirmojo spektaklio dalyviai ir jo organizatoriai, antrajame - to spektaklio afiša.

Pašto ženklų bloko autorius - dailininkas Saulius Jastiuginas. Nominali vertė 8 Lt. Pašto ženklus 60 tūkstančių vienetų tiražu išspausdino Budapešto valstybinė spaustuvė.

Palangos miesto pašte specialiu pirmos dienos antspaudu buvo antspauduojama pašto korespondencija. *Lietuvos aidas* Nr. 162

PREZIDENTO GIMTADIENIO ŠVENTĖJE DALYVAVO IR JO VAIKAITIS

Ežero ir miškų apsuptame Užulėnyje, pirmojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos gimtinėje, dalyvavo Vilniaus apskrities viršininkas Alis Vidū-

nas, Seimo narys Rimantas Smetona, rajono meras Antanas Dambrasukas ir - ko labiausiai laukė Užulėnio žmonės - Prezidento vaikai Antanas Smetona.

Dabar jam 60 metų, gyvena savo tėvų namuose Klyvlende. Jo tėvas, Prezidento sūnus Julius jau dvidešimt penkeri metai, kai miręs, o mama gyvena senelių prieglaudoje. Antanas iš tėvų paveldėtame dešimties kambarių bute tvarkosi pats, nes su žmona amerikiete jau senokai išsiskyręs. Ji su dviem dukromis gyvena Kalifornijoje. Antanas Smetona negalvoja grįžti į Lietuvą, bet su aukštais šalies valdžios pareigūnais rimtai tarėsi dėl savo garsiojo senelio palaikų pargabenimo į Lietuvą.

"Perlaidojamas jis bus, bet dar nežinome kada ir kur: Kaune, kur Prezidentas praleido didžiausią savo gyvenimo dalį, ar Vilniuje. Yra ir kraštutinių pasiūlymų, pavyzdžiui, perlaidoti Prezidento palaikus gimtajame Užulėnio kaime", - sakė garsus Amerikos lietuvių pianistas, Prezidento vaikai Antanas Smetona. Dėl to jis žadėjo dar tartis su artimaisiais giminačiais. Jų sprendimas turėtų būti galutinis. *Kauno diena* Nr. 195

IŠ IZRAELIO ATVYKO RAŠYTOJAS GRIGORIJUS KANOVIČIUS

Viešnagėn į Lietuvą iš Izraelio atvyko rašytojas Grigorijus Kanovičius, ką tik Izraelyje rusų kalba išleidęs dviejų naujų apysakų (*Nukirstų medžių šlamėjimas* ir *Sapnų pardavėjas*) knygą.

"Ypač malonu atvykti į Vilnių, su kuriuo susijusi didžioji mano gyvenimo ir kūrybos dalis", - sakė G. Kanovičius.

Rašytojas Lietuvos rašytojų sąjungoje susitiks su savo kolegomis.

Naujuosius autoriaus kūrinius, išleistus rusų kalba, spausdina Maskvos žurnalas *Oktiabr*, pristatęs juos presitižinei Bukerio premijai. Ši premija įsteigta Anglijoje už geriausius kūrinius rusų kalba.

Izraelio ir Lietuvos pilietis G. Kanovičius yra parašęs dešimt romanų. Jo kūriniai išversti į daugelį pasaulio kalbų. *Lietuvos aidas* Nr. 155

KAUNIETIS VARPININKAS SKAMBINA TULPIŲ ŠALYJE

Kaunietis varpininkas Raimundas Eimontas atstovauja mūsų šaliai "Eurocarillon" asociacijos organizuotame "Dainuojančių bokštų miestų" festivalyje Olandijoje. Festivalyje dalyvauja garsiausi Anglijos, Belgijos, Prancūzijos, Airijos bei kitų šalių varpininkai.

Muzikantai skambina unikaliais, geriausiais Europoje karilionais, koncertuoja kartu su pučiamųjų orkestrais, pianistais, vargonininkais. Pristatomos naujos kompaktinės plokštelės, kariliono muzikos kūrinių premjeros, žymiausių varpų muzikos klasikų kūriniai.

Olandijoje, kurioje skamba per du šimtus karilionų bei koncertuoja daugiau nei šimtas profesionalių muzikos atlikėjų, veikia nyderlandų kariliono mokykla Amersfoort ir Nacionalinis karilionų muziejus Astene. *Lietuvos aidas* Nr. 155

MAŽIEJI LIŪTUKAI LAUKIA LANKYTOJŲ

Kauniečiai ir miesto svečiai jau gali pasižliaugti Afrikos liūtų narve vaikstančiais dviem mažais liūtukais. Šiuo metu tai vieni labiausiai lankomų gyvūnų Kauno zoologijos sode.

Kiekvieno iš jų dienos meniu - 2 kilogramai žalios mėsos. Mažųjų plėšrūnų tėvai - Tera ir Neteras taip pat yra gimę Kauno zoologijos sode.

Liūtai - vienintelės katės pasaulyje, sudarančios poligaminę šeimą, kai vienas patinas gyvena su keliom patelėm. Tokių liūtų bendruomenę sudaro 1-2 suaugę patinai, kelios patelės ir jaunikliai. Kartais tokioje bendruomenėje gali būti net iki trisdešimties liūtų. VII-X amžiuje liūtas buvo galima sutikti ir Pietinėje Europoje, tačiau dabar jų arealas išlikęs tik Centrinėje Afrikoje bei Indijoje. Į medžioklę traukia daugiausiai liūtų patelės, kurios užpuola antilopes, zeburus, kitus kanopinių būrio gyvūnus.

Kauno zoologijos sode yra daugiau kaip pus-trėčio tūkstančio gyvūnų. Jo darbuotojai taip pat globoja vaikų ir suaugusiųjų atneštus laukinius gy-

vūnus. Kiekvienais metais zoologijos sodas Kaune sulaukia apie tris šimtus tūkstančių lankytojų.

Nuo 1992 metų Lietuvos zoologijos sodas yra Europos zoologijos sodų ir akvariumų asociacijos (EAZA) narys ir dalyvauja retų bei nykstančių gyvūnų europinėje veisimo programoje. *Kauno diena* Nr. 178

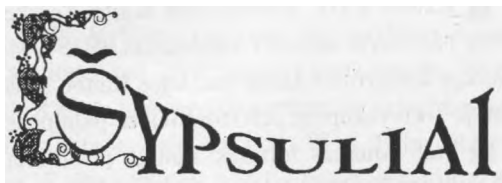
PARODA BANKO JUBILIEJAUS PROGA

Lietuvos žemės ūkio banko 75-mečio proga Alytaus skyrius surengė Lietuvoje cirkuliuusių monetų parodą. Monetos paimtos iš asmeninės Zenono Gramacko kolekcijos, laikomos Žemės ūkio banko seifuose.

Paroda susideda iš keturių skyrių: monetos ir piniginiai banknotai, cirkuliuavę Lietuvos Respublikoje, Lietuvos Respublikos pinigai, Lietuvos respublikos laikinieji pinigai, pasaulio šalių pinigai. Seniausios eksponuojamos monetos yra iš XV-XVI a.

Bene įdomiausios parodoje Lietuvos kolecinės monetos, skirtos įsimintiniams įvykiams bei veikėjams paminėti. Tai monetos, skirtos Vincui Kudirkai, Adomui Mickevičiui, Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui, Sausio 13-osios penktosioms metinėms, Pirmosios lietuviškos knygos 450-osioms metinėms, didiesiems Lietuvos kunigaikščiams Gediminui ir Algirdui, karaliui Mindaugui paminėti.

Per parodos atidarymą banko filialo direktorius Aloyzas Jaciunskas pasakojo, kad nuo 1997 m. jų banko skyrius organizuoja įvairias parodas. Buvo surengtos parodos, skirtos leidiniams apie Vilnių ir Vilniaus kraštą, Lietuvos kariuomenei, pašto ženklų, vokų parodos. Zenonas Gramackas pasakojo, kad monetas renka jau 25 metus, į šį pomėgį žiūri kaip į gerą pinigų investavimo būdą, nes retų monetų kainos nuolat kyla. Be to, džiugu, kad jo surinktų monetų ateina pasižiūrėti lankytojai, ypač kai su visa klase užsuka moksleiviai. *Lietuvos aidas* Nr. 123

1980 metais *Žinijos* draugijos lektorius pasakojo apie neutroninę bombą:

- Jeigu sprogs neutroninė bomba, mes visi žūsime, o visos materialinės vertybės išliks.

Baigęs paskaitą, lektorius, kaip paprastai, pasiteiravo, ar yra kokių klausimų. Vienas žmogelis iš paskutinės eilės paklausė:

- O kokia dabar bomba sprogo, kad mes visi esame, o jokių materialinių vertybių nėra?

Viename rašytojų susirinkime buvo svarstomas naujo Vinco Kudirkos raštų išleidimo klausimas. Tuometinis rašytojų sąjungos pirmininkas Petras Cvirka kategoriškai pareiškė, jog Vincas Kudirka buvęs nacionalistas, todėl jo raštų spausdinti neįsisąs. Poetas Kazys Jakubėnas neiškentęs viešai pareplikavo

- Aš galiu suprasti, kodėl Kudirkos satyrose arkliai baidosi caro žandarų, bet nesuprantu, kodėl Cvirka baidosi Kudirkos.

Gerokai po vidurnakčio grįžęs į namus smarkiai įkaušęs vyras tarpdury pasitinkančiai žmonai, rankoje kočėlą belaikančiai, piktai sušuko:

- Reikalaju pasiaiškinti, kodėl dar nesi lovoje!

Gydytojas prirašė senutei šildytis kvarco lempa ir pasakė, kad ji po to bent dešimčia metų pajausėsi.

- Ar neatims man pensijos, kai pajaunėsiu? - paklausė susirūpinusi senutė.

- Patarki, Onyte, ką turiu daryti? Ar tu tekėtum už jo, jei būtum mano padėtyje?

- O, brangioji, jei aš tavo padėtyje būčiau, tai už bet kokio tekėčiau.

Autobuso sustojimo vietoje miesto pakraštyje stovi mažas berniukas ir verkia.

- Ko tu verki, vaikeli? - klausia jį konduktorius.

- Kaip aš neverksiu, kad pamečiau šilingą ir dabar neturiu už ką nusipirkti bilieto namo parvažiuoti.

- Sėsk, aš tave be bilieto parvešiu namo, - pradžiugina jį konduktorius.

Kiek pavažiavęs, berniukas vėl pradeda verkti.

- Na, ko gi tu dabar verki, vaikeli? - klausia konduktorius.

- Jūs man iš šilingo nedavėte gražos, - pro ašaras atsako berniukas.

- Kiek kainuotų paskelbimas laikraštyje apie mano brolio mirtį?

- Vienas doleris už colį.

- Atsiprašau, aš neturėsiu tiek pinigų, nes mano brolis buvo 5 pėdų ir 8 colių aukščio.

*

Motina skambina gydytojui:

- Mano sūnus prarijo smeigtuką. Ką man dabar daryti?

- Aš pas jus užbėgsiu rytoj, nebent jau šiandien jums reikėtų to smeigtuko, - ramiai atsako gydytojas.

■ Gen. vyresniojo kun. A. Bonieckio pranešimu pop. Jonui Pauliui II, liepos 1 d. visame pasaulyje buvo 598 vienuoliai marijonai. Jie darbuojasi 18 šalių.

■ Čikagos kard. Francis George išrūpintomis stipendijomis nuo šių metų rudens pasinaudos du lietuviai jaunuoliai: Tomas Kedušas iš Šiaulių vyskupijos ir Gediminas Jankūnas iš Panevėžio vyskupijos. Jie studijuos Mundelein seminarijoje. Baltimorėje, St. Mary's seminarijoje, jau dveji metai studijuoja stipendininkai klierikai iš Kauno arkivyskupijos: Mindaugas Purnas ir Kęstutis Kevalas. Vašingtono katalikų universitete studijas tęsia du Telšių vyskupijos kunigai: Antanas Lapė ir Sigitas Žilys.

■ Liepos 24-25 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto salėje, vyko dviejų dienų konferencija, skirta Ateitininkų federacijos atsikūrimo Lietuvoje dešimtmečiui paminėti. Konferenciją tarp kitų pasveikino ir Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus.

■ Pop. Jonas Paulius II busimajam Europos tautos hierarchais. Savo pamoksle kardinolas Lietuvos protu pavadino Vilniaus universitetą ir seimą širdimi - Vilniaus katedrą ir Šv. Kazimiero koplyčią, o Lietuvos siela - Aušros Vartų koplyčią.

■ Liepos 14 d. t. marijonų patalpose Čikagoje įvyko Amerikos marijonų vienuolijos suvažiavimo sesija, kurioje buvo išrinkta t. marijonų taryba. Provincijolu antrai kadencijai buvo perrinktas kun. Donaldas Petraitis MIC.

■ Lietuvos vyčių organizacijos 86 metinis suvažiavimas, vykęs Philadelphijoje, PA, liepos 31 d. už nuopelnus Lietuvai ir Lietuvos vyčiams garbės nariu buvo pakeltas veiklus vytis prel. dr. Juozas Anderlonis, ilgametis vyčių organizacijos dvasios vadas.

■ Kauno arkiv. metropolito Sigito Tamkevičiaus pasirašytu dekretu atkuriamas 1935-1944 m. veikęs Bažnytinės dailės muziejus Kauno senamiestyje arkivyskupijai priklausančiose patalpose.

■ Prel. Antanas Jonušas, kunigu įšventintas 1949 m. kovo 2 d., kuris darbuojasi Šv. Petro bazilikos kapituloje ir Šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje (ūkio vedėjas), Romą lankančių lietuvių vadovas, savo 50 m. kunigystės jubiliejų atšventė, koncelebruodamas šv. Mišias su pop. Jonu Paulium II popiežiaus koplyčioje.

■ Kun. Algirdas Paliokas, SJ, Pal.J. Matulaičio misijos Lemonte kapelionas, šią vasarą atostogas praleido Lietuvoje. Grįžęs rugpj. 1 d. papasakojo apie dvasinę ir moralinę padėtį Lietuvoje.

■ Liepos 18 d. kun. Augustinas Steigvilas MIC aukojo šv. Mišias Rebdorfe, Vokietijoje, švęsdamas kunigystės 50 m. jubiliejų. Šv. Mišios buvo skirtos ir Eichstaetto lietuvių gimnazijai prisiminti, kuri čia veikė ligi 1949 m. Kun. A. Steigvilas dirba sielovados darbą Argentinoje, Rosario mieste, kur taip pat redaguoja lietuvių laikraštį "Laiką".

■ Vokietijos Koelno arkiv. kard. Joachimasis Meisneris geg. 25-29 d. šeštąjį kartą lankėsi Lietuvoje, šį kartą su gausia aukštų dvasininkų grupe. Aplankė Vilnių, Kauną ir Šiaulius, susitiko su Lietuvos hierarchais. Savo pamoksle kardinolas Lietuvos protu pavadino Vilniaus universitetą ir seimą širdimi - Vilniaus katedrą ir Šv. Kazimiero koplyčią, o Lietuvos siela - Aušros Vartų koplyčią.

■ Kun. dr. Viktoras Skilandžiūnas, Otavos lietuvių misijos kapelionas, birželio 13 d. buvo pagerbtas 80 m. amžiaus sukakties proga.

■ Kun. A. Volskis, Dievo Apvaizdos parapijos klebonas South'felde, nuo liepos 25 d. pradėjo aptarnauti ir Windsoro, Kanadoje, parapiją. Kun. Kazimieras Butkus, buv. šios parapijos klebonas, susilpnėjęs sveikatai, pasitraukė.

■ Kun. Visvaldas Kulbokas, atvykęs iš Romos, 1999 m. vasarą apie pusantro mėnesio talkino Anapilio, Kanadoje, sielovados darbui.

■ Kun. Algimantas Keina, Kauno Karmelitų parapijos klebonas, birželio mėn. viešėjo Kanadoje ir susipažino su lietuvių gyvenimu.

■ Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų fakultetas bal. 28 d. surengė konferenciją “Šventasis Raštas: jų lietuviški vertimai ir jų technologija”. Tarp kitų kalbėjo doc. kun. dr. J. Ivanauskas apie Šv. Rašto vertimus nuo Lietuvos krikšto ligi 1960 m.

■ Mindaugo karūnavimo - valstybės dienos proga prez. Valdas Adamkus už nuopelnus Lietuvos valstybei ir už pastangas garsinant Lietuvos vardą pasaulyje bei padedant jai integruotis į pasaulio valstybių bendriją DLK Gedimino ordinu apdovanojo mons. Joną Gedvilą, Klaipėdos Taikos Karalienės par. kleboną. Klaipėdos dekaną ir Klaipėdos apskrities įgulos kapelioną.

■ Kun. Kornelijus Bučmys OFM, buv. *Darbininko* redaktorius, mirė rugp. 16 d. Kennebunkporte, lietuvių pranciškonų vienuolyne. Palaidotas Brooklyne, Šv. Jono kapinių lietuvių vienuolių pranciškonų sekcijoje. Kunigu išventintas 1949 m., į pranciškonų vienuoliją įstojo 1961 m.

■ Kun. Kazimieras Butkus, buv. Detroito Šv. Petro lietuvių parapijos klebonas, rūpinęsis ir

Wind'soro liet. parapijos sielovada, mirė rugpj. 14 d. Palaidotas Holy Sepulchre kapinėse.

■ Philadelphijos ark. kardinolas Anthony Bevilacqua liepos mėn. kun. Petrą Burkauską paskyrė dviejų lietuvių parapijų klebonu Philadelphijoje: Šv. Kazimiero ir Šv. Andriejaus. Prel. dr. Juozas Anderlonis yra trečiosios - Šv. Jurgio - parapijos Philadelphijoje klebonas.

■ Vilkaviškio vyskupijos Sangrūdės bažnyčia, statyta 1925 m., sudegė 1971 m. Ilgą laiką tikintieji meldėsi pertvarkytoje klebonijoje. Birželio 5 d. Vilkaviškio vysk. J. Žemaitis MIC konsekrovo naująją Šv. Kūdikėlio Jėzaus bažnyčią, dalyvaujant keliems kitiems Lietuvos vyskupsams. Jos atstatymu rūpinosi klebonas Robertas Brūzga, kuriam bažnyčios šventinimo dieną suėjo 10 m. kunigystės ir 35 m. amžiaus. Už nuopelnus atstatant bažnyčią ir aktyvią pastoracinę veiklą vysk. J. Žemaitis suteikėjam Vilkaviškio vyskupijos kapitulos garbės kanauninko titulą.

Juozas M.

T. Jonas Kidykas (stovi) kartu su savo įpėdiniu Bronium Krišnavičium planuoja lietuvių jėzuitų veiklą išeivijoje.

A. Kežio nuotr.

A.A. TĖVAS JONAS KIDYKAS SJ

Pranešame draugams ir lietuvių visuomenei kad 1999 m. spalio 29 d. Čikagoje mirė tėvas Jonas Kidykas SJ.

Tėvas Kidykas gimė 1905 m. sausio 21 d. Lietuvoje, Žemaičių Kalvarijoje. Į Jėzuitų ordiną įstojo 1925, Baigė jėzuitų kolegiją Valkenburge, Olandijoje, ir buvo išventintas kunigu 1935 m. rugpjūčio 27 d. Atvykęs į JAV 1937 m., įkūrė Čikagos lietuvių jėzuitų vienuolyną ir buvo pirmasis tremty atsidūrusių Lietuvių jėzuitų vyresnysis. Aplankė daugelį JAV lietuvių parapijų, o taip pat misionieriavo Brazilijoje, Urugvajų ir Kanadoje (Montrealyje). Veikliai bendradarbiavo spaudoje. Paskutiniuosius metus praleido Tėvų Jėzuitų namuose Čikagoje.

Dideliame liūdėsyje liko giminės, Tėvai Jėzuitai, po pasaulį išsisklaidę draugai ir visa lietuvių visuomenė.

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

TIRPSTANČIO LAIKO AKIVAIZDOJE - Algirdas Paliokas SJ	1
KAIP LITURGIJA TEIKIA DŽIAUGSMO - A. Saulaitis SJ	5
ŽVILGSNIS Į LIETUVOS ATEITĮ - Jolanta Podleskytė	10
JEI TURĖTUM TIKĖJIMĄ - Chiara Lubich	17
VISUR YRA PASIRINKIMO LAISVĖ - Aušra Mikalajūnaitė	19
AR SUTIKSITE SU TEIGIMU, KAD DORA NEĮMANOMA BE TIKĖJIMO? - Jurga Plavičiūtė	20
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI - Jūratė Ratautienė	23
LAISVĖ KAIP PASEKMĖ - Algirdas Paliokas SJ	73
APOKALIPSĖ - DAR NE! - Nijolė Jankutė	77
TRYS DEŠIMTMEČIAI PIETŲ AMERIKOJE - A. Saulaitis SJ	79
KAIP ŽIŪRIU Į LIETUVOS ATEITĮ - Valerija Vilčinskienė	82
TIKĖJIMO GALIA - Spyglis	86
KAIP TAPTI DIEVO VAIKAIS - Chiara Lubich	89
GERUMO ABĖCĖLĖ - Antanas Marčiulaitis	90
LIETIMO GYDOMOJI GALIA - Dr. Juozas Kriaučiūnas	94
ŠVENTYKLA - K. J. Ambrasas SJ	96
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ, DIENŲ KUNIGAS - Janina Lukoševičienė	97
ALYVŲ DARŽELIO DRAMA - Juozas Vaišnys SJ	73
TRYS ŽVILGSNIAI - Bruno Markaitis S J	76
PALAIMINTAS TIKĖJĖS IR KŪRĖS - Aldona Jurkutė	82
EUCCHARISTIJOS PASLAPTIS - Kostas Paulius	87
ŠAUKŠTAS DANGAUS - Ses. Ona Mikailaitė	89
LAIŠKAS AUKLĖTINIAMS - Jurga Sparnauskienė	96
APŠVIESK APLINKĄ - Chiara Lubich	98
MINTYS DIDĮJ KETVIRTADIENĮ - Juozas Vaišnys S J	109
ŠVIESOS ILGESYS - Jūratė Sočylaitė	115
LIETUVA - ATEITIES VILTYS - Audrys Antanaitis	119
DARBAS IR DŽIAUGSMAS - Antanas Marčiulaitis	124
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS - Elena Šidlauskienė	127
PRISIKĖLIMAS IR GYVENIMAS - Chiara Lubich	131
MOTINOS MEILĖ IR KANČIA - Bruno Markaitis S J	145
AR KULTŪRINGAS ŽMOGUS IR INTELIGENTAS SINONIMAI? - Indrė Bartašiūnienė	148
KAIP REAGUOTI Į APKALBAS? - Vena Stačkūnienė	152
"GAILA MAN MINIOS" - Algirdas Paliokas SJ	154
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI - Irena Stančikienė	156
AR DORA ĮMANOMA BE TIKĖJIMO? - A.A. Varanavičius	159
OPTIMIZMUI - PLATŲ KELIĄ - Antanas Marčiulaitis	166
VARTAI Į AMŽINĄ LAIMĘ - Chiara Lubich	168
ROŽĖ IR SPYGLIAI - Juozas Vaišnys SJ	181

ŠVENTASIS RAŠTAS - Aldona Šmulkštienė	183
KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS - Daiva Karosaitė	187
AR JIE STATYS XXI AMŽIAUS RŪMUS? - Ona Balkevičienė.....	194
MANO SVAJONIŲ VYRAS - Greta Bagdonaitė	196
AR KULTŪRINGAS ŽMOGUS IR INTELIGENTAS SINONIMAI? - G. Vaičiūnas.....	200
ATLAIDUMO IR TEISUMO PAIEŠKOS - Antanas Marčiulaitis	203
TAS MYLI, KAS LAIKOSI JO ĮSAKYMŲ - Chiara Lubich	206
PRO DOMO SUA - Juozas Vaišnys SJ	217
POKARIO REZISTENCIJA LIETUVOJE - Antanas Marčiulaitis	220
PARAŠYTI IR TEBERAŠOMI LAIŠKAI - Kęstutis Trimakas	224
PAMAŠTYMAI PO 40-OSIOS LL ŠVENTĖS - Aldona Jurkutė	226
KAIP PRARANDAMAS TIKĖJIMAS - Giedrė Kazlauskaitė	239
ESAME SAVO LAIMĖS KALVIAI - Romualdas Kriaučiūnas	233
NE MANO KIAULĖS, NE MANO PUPOS - Agnesa Daukantienė	235
GYVYBĖS PRARADIMAS IR ATRADIMAS - Chiara Lubich.....	240
MOKINIAI IR MOKYTOJAI - Juozas Vaišnys SJ	253
KOKIE MAN ARTIMESNI KUNIGAI? - Karolis Čeplys	256
KOMPIUTERINIAI A. PEČIŪRIENĖS PIEŠINIAI - Liucija Kryževičienė -	257
KAIP PRARANDAMAS TIKĖJIMAS - Nijolė Sabonytė.....	258
MANO SVAJONIŲ VYRAS - Aldona Gricienė	261
APSTUMAS AR TRŪKUMAS - Algirdas Paliokas SJ.....	264
TEGUL DIEVAS NEPAGAILI - Romualdas Kriaučiūnas	269
TENEGĘSTA VILTIES ŽVAIGŽDĖ - Antanas Marčiulaitis.....	271
NE MOKINYS, O KANKINYS - Agnietė Jankauskienė.....	273
KAIP ŽIŪRIU Į LIETUVOS ATEITĮ? - Stanislovas Giedra.....	277
DANGAUS KARALYSTĖS VERTĖ - Chiara Lubich.....	280
ROŽINIO GALIA - Kostas Paulius.....	289
KAIP UGDOMAS TIKĖJIMAS - Valerija Vilčinskienė.....	292
TIKĖJIMO PRARADIMAS IR ATRADIMAS - Birutė Norkūnienė.....	296
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS - Pr. Pučiliauskas.....	300
CHAMELEONAI - Antanas Marčiulaitis.....	305
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI SU KITAIS - M. Riaubiškytė.....	308
KAS PADEDA IR KAS KLIUDO SUGYVENTI SU KITAIS - A. Valentukevičiūtė.....	310
TIKĖJIMAS DIEVO ŽODŽIU - Chiara Lubich.....	313
NUKRITĘ LAPAI - Juozas Vaišnys SJ.....	325
ADELĖ DIRSYTĖ - Ses. Ona Mikailaitė	328
DVASINGUMAS LIETUVOJE - Algirdas Paliokas SJ	333
PATIEMS KILTI IR KITUS KELTI - Antanas Marčiulaitis	337
SAŽININGUMO PROBLEMA - Alytė Valentukevičiūtė	342
KOKIE MAN ARTIMESNI KUNIGAI - Nijolė Rutkauskienė	345
NERIBOTAS ATLAIDUMAS - Chiara Lubich	349
GAILESTINGUMAS - Antanas Marčiulaitis	350
KALĖDOS - Ligija Tautkuvienė	361
ŽMOGAUS IR DIEVO SANTYKIAI - Bruno Markaitis SJ	367

KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS - Giedrė Mičiūnienė	371
KOKS TURI BŪTI INTELIGENTAS - Antanas Marčiulaitis	373
KAUNO JĖZUITŲ GIMNAZIJAI - 350 METŲ - Aldona Mažeikienė	377
RELIGIJĄ IR DIEVĄ REIKIA PAŽINTI - Ignas Naujokas	379
MYLĖK SAVO ARTIMĄ - Chiara Lubich	382

ŠEIMA

PAGARBA ŽMOGAUS GYVYBEI - Rita Maleiškienė	171
--	-----

JAUNIMAS

KOKS TURĖTŲ ŠIŲ DIENŲ KUNIGAS - Nijolė Sabonytė	28
KAIP VERTINTI PASITEISINIMĄ - Rita Povilaitytė.....	100
AR SUTINKATE SU TEIGIMU - Giedrė Venalytė.....	99
KAIP VERTINTI PASITEISINIMĄ - Monika Jakaitė.....	132
KAIP PRARANDAMAS TIKĖJIMAS - Vaida Timinskaitė	169
KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS - Aušra Vanckutė	207
AR KULTŪRINGAS ŽMOGUS IR INTELIGENTAS SINONIMAI? - Ieva Baliūnaitė.....	241
JAUNIMO CHARAKTERISTIKA - Indrysa Šulcaitė.....	276
TIKĖJIMAS - Daiva Mattis.....	281
TĖVYNĖ PRARASTI LABAI LENGVA - Martynas Lukoševičius	315
KAIP PRARANDAMAS TIKĖJIMAS - Rita Kasparavičiūtė.....	353
KAIP NUGALĖTI Justė Gregorauskaitė.....	353
KAIP REAGUOTI Į APKALBAS - Justė Gregorauskaitė.....	384
KNYGOS.....	134,242,318
TĖVYNĖJE, KALBA, ŠYPSULIAI, TRUPAI	Kiekvienne numeryje.
ATGARSIAI.....	103

41-ajam *Laiškų lietuviams* konkursui siūlomos temos:

1. Ką pasiimsime ir ką paliksime, žengdami į trečiąjį tūkstantmetį.
2. *Laiškų lietuviams* vieta mūsų periodikoje.
3. Kaip išvengti depresijos.
4. Jeigu santuokoje atsiranda dvasinė meilė - ji amžina.
5. Ar atvirumas žmogui padeda, ar kenkia?
6. Ne savo ugnimi žėruojam, ne sau aplinkui šviesą liejam.
7. Nėra šventų žmonių, yra tik šventi darbai.
8. Kelias į žmonių širdį eina per širdį.
9. Kas padaroma vaiko labui - padaroma tautos gerovei.
10. Į Tiesą - per ją supančias netiesas.

Šio *Laiškų lietuviams* numerio mecenatė

Prieš vienerius metus su šiuo pasauliu atsiskyrusi Aldona Jankauskaitė buvo labai pamilusi lietuvišką spaudą. Ji pirkosi knygas, skaitė laikraščius, buvo ilgametė *Laiškų lietuviams* prenumeratė. Savo testamente ji buvo pareiškusi norą paremti vieno mūsų žurnalo numerio leidimą tūkstančio dolerių auka. Jos testamento vykdytojos įteikė tūkstantinę ir prašė ją pridėti prie šių metų gruodžio mėnesio išleidimo, minint pirmąsias Aldonos mirties metines.

Aldona Jankauskaitė buvo gimusi ir praleidusi gražiausias savo gyvenimo dienas Lietuvoje. Išvykus į užsienį, labai ilgėjosi savo gimtosios žemės. Išėjusi į pensiją, planavo aplankyti tėvynę, padovanoti tėvų namus našlaitynui, aplankyti artimųjų kapus. Deja, Alzheimerio liga sugriovė visus planus. Negana to — dar prisidėjo vėžys ir širdies sutrikimai. Buvo reikalinga nuolatinė pagalba, kurią jai suteikė Alvude dr. Jonas Adomavičius ir jo bendradarbis A. Kirvaitytė.

Esame nuoširdžiai dėkingi Aldonai Jankauskaitei už meilę lietuviškai spaudai ir prisimeiname ją savo maldose.